

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**ÖDEMELER DENGESİ
RAPORU**

Mayıs 2004

ÖZET

ÖDEMELER DENGESİ (milyon ABD doları)						
	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	2003	2004	% Değişim	2003	2004	% Değişim
Cari İşlemler Dengesi	-718	-1580	..	-4375	-8811	..
Dış Ticaret Dengesi	-1672	-3207	91,8	-7223	-13835	91,5
İhracat	3860	4763	23,4	17888	23123	29,3
İthalat	-5532	-7970	44,1	-25111	-36958	47,2
Karşılama oranı	%69,8	%59,8	..	%71,2	%62,6	..
Sermaye ve Finans Hesapları	-850	1265	..	3301	6318	..
Finans Hesabı (Resmi Rezervler hariç)	-217	157	..	3353	6398	..
Resmi Rezervlerdeki Değişim ⁱ	-633	1108	..	-52	-80	..

Kaynak: TCMB.

i (-) işareti resmi rezervlerde artış anlamına gelmektedir.

2004 yılı Mayıs ayında;

İhracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 23,4 oranında artarak 3,9 milyar ABD dolarından 4,8 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 44,1 oranında artarak 5,5 milyar ABD dolarından 8 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Böylece, dış ticaret açığı 3,2 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 59,8 olarak gerçekleşmiştir. Cari işlemler hesabı 1,6 milyar ABD doları açık vermiş, resmi rezervler hariç finans hesabı ise 157 milyon ABD doları fazla vermiştir.

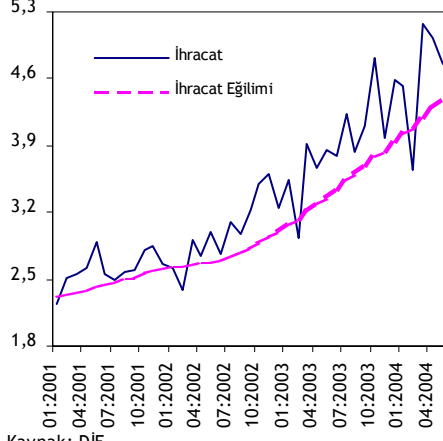
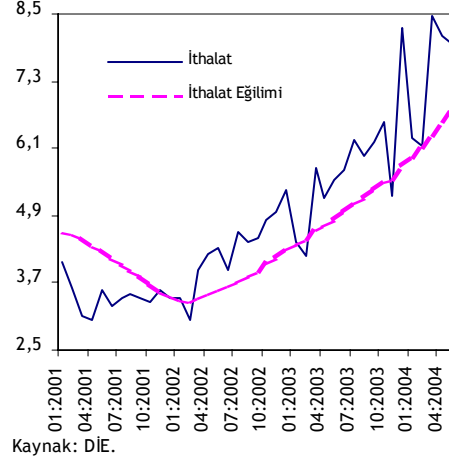
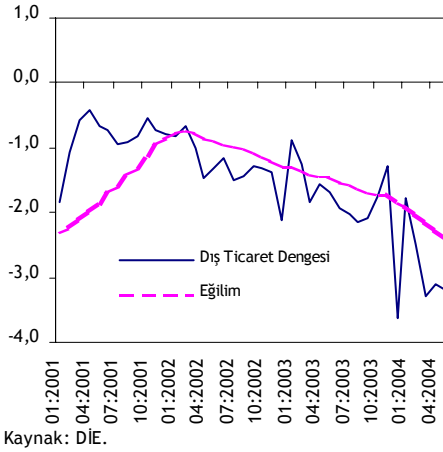
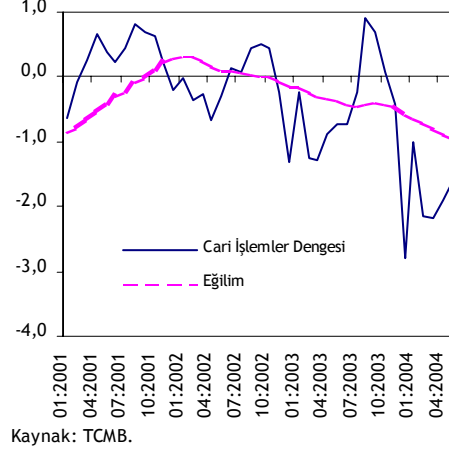
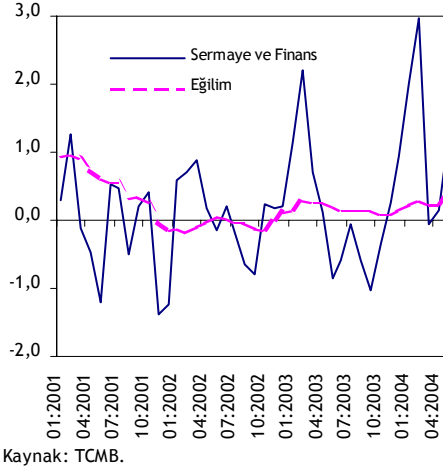
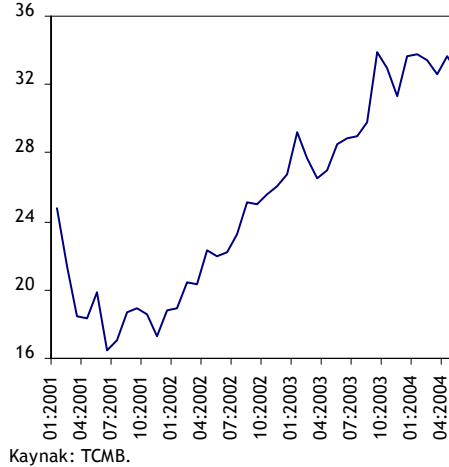
2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde;

İhracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 29,3 oranında artarak 17,9 milyar ABD dolarından 23,1 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 47,2 oranında artarak 25,1 milyar ABD dolarından 37 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Böylece, dış ticaret açığı 13,8 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı önceki yıla göre gerileyerek yüzde 62,6 olmuştur. Cari işlemler hesabı 8,8 milyar ABD doları açık verirken, resmi rezervler hariç finans hesabı 6,4 milyar ABD doları fazla vermiştir.

On iki aylık dönemde;

On iki aylık ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 30,3 oranında artarak 52,5 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 40,6 oranında artarak 81,2 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Bu dönemde dış ticaret açığı 28,7 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 64,7 olarak gerçekleşmiştir. Cari işlemler hesabı 11,3 milyar ABD doları açık verirken, resmi rezervler hariç finans hesabı ise 9 milyar ABD doları fazla vermiştir.

ÖZET

İHRACAT
(milyar ABD doları)İTHALAT
(milyar ABD doları)DIŞ TİCARET DENGESİ
(milyar ABD doları)CARİ İŞLEMLER DENGESİ
(milyar ABD doları)SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI
(milyar ABD doları)TCMB ULUSLARARASI REZERVLERİ
(milyar ABD doları)

Eğilimler 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

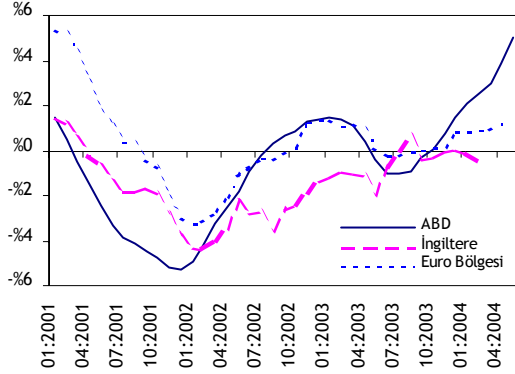
I. DIŞ TİCARETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dış Talep Gelişmeleri

1. Dünya ekonomisinde 2003 yılının ikinci yarısında başlayan canlanma 2004 yılının ilk yarısı itibarıyla devam etmiştir. Ancak, petrol fiyatlarında özellikle ikinci çeyrekte hızlanan yükselme eğilimi fiyatlar üzerine yukarı yönlü baskı yapmıştır. Haziran ayında görece olarak yüksek bir düzeyde istikrar kazanan dünya ham petrol fiyatları Temmuz ayında yeniden yükselişe geçmiştir.

SANAYİ ÜRETİMİ

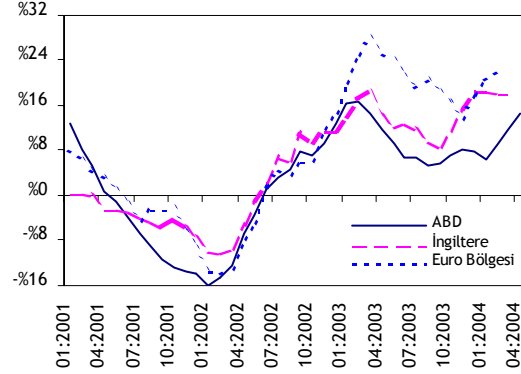
(mevsimsellikten arındırılmış, üç aylık hareketli ortalama, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: IMF, ECB.

İTHALAT (ABD doları,

üç aylık hareketli ortalama, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: IMF, ECB.

2. ABD ekonomisinde yılın ikinci çeyreği için yayımlanan veriler, ilk çeyreğinde görülen özel tüketim harcamaları, teçhizat ve yazılım sektörü yatırımları, ihracat, özel sabit sermaye yatırımları ve hükümet harcamaları kaynaklı büyümenin bu dönemde sürdüğünü göstermektedir. Sanayi üretimi Mayıs ayında yıllık bazda yüzde 6,3 oranında artmış, sanayi sektörü kapasite kullanım oranı yüzde 77,8'e yükselmiştir. Ancak, Nisan ayında yüzde 2,3 olan yıllık TÜFE enflasyonu Mayıs ayında artan enerji ve gıda fiyatlarına bağlı olarak yüzde 3,1'e yükselmiştir. ABD Merkez Bankası FED, 25 Haziran 2004 tarihinde gösterge niteliğindeki federal fonlama oranını 0,25 puan artırarak yüzde 1,25 olarak açıklamıştır.

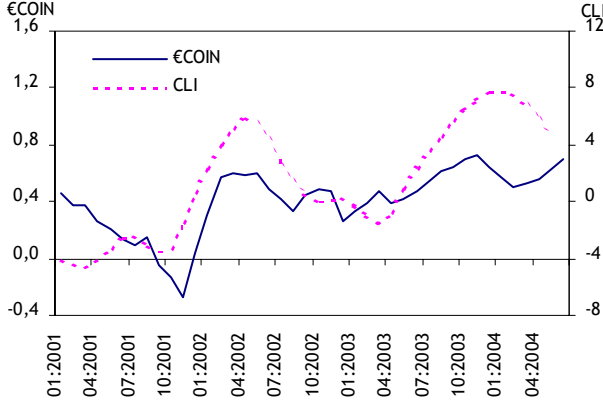
3. Japonya ekonomisi 2003 yılında yakaladığı canlanma eğilimini 2004 yılı başında da sürdürmektedir. Yılın ilk çeyreğinde büyümenin temel kaynağı iç talepteki canlanma, ihracat ve yatırımlardaki hareketlenme olmuştur. Nisan ayı sanayi üretimi ve tüketici harcamaları verileri yılın ikinci çeyreğinde de büyüme performansının devam ettiğini göstermektedir. Ayrıca fiyatlardaki gelişmeler, Japon ekonomisinde 2002'den beri görülen deflasyonist sürecin sürdüğünü göstermektedir. Japonya Merkez Bankası 13 Temmuz 2004 tarihli toplantısında para politikasında herhangi bir değişiklik yapmamaya karar vermiştir.

4. İngiltere ekonomisinde büyüme 2004 yılının ilk çeyreğinde iç talep ve yatırım harcamaları kaynaklı olarak devam etmiştir. Gelirlerdeki artış ve olumlu işgücü piyasası koşulları tüketim harcamalarını desteklemiştir. Hükümet harcamalarında da artış görülmüş, net ihracatın bu dönemde büyümeye katkısı ise negatif olmuştur. Yıllık tüketici fiyatları enflasyonu, özellikle ham petrol fiyatlarındaki artışa bağlı olarak Nisan ayında yüzde 1,2'den Mayıs ayında yüzde 1,5'e yükselmiştir. İngiltere Merkez Bankası minimum borç verme faiz oranlarını Mayıs ve Haziran aylarında 0,25'e puan artırarak yüzde 4,5 olarak açıklamıştır.

5. Euro bölgesinde, yılın ilk çeyreğinde özellikle ihracat artışı ve tüketim harcamalarındaki hareketlenmeye bağlı olarak büyüme görülmüştür. Son yayımlanan veriler euro bölgesinde canlanmanın yılın ikinci çeyreğinde de sürdüğünü göstermektedir. Euro bölgesi için üçer aylık GSYİH büyümesine ilişkin tahminleri gösteren eşanlı gösterge (EuroCOIN) euro bölgesi büyümesinin 2004 yılı Mayıs ve Haziran aylarında önceki aylara göre hızlandığını göstermektedir. Söz konusu gösterge kapsamında, Haziran ayında sanayi üretimi, faiz oranları ve finansal değişkenler büyüme açısından olumlu seyrederken,

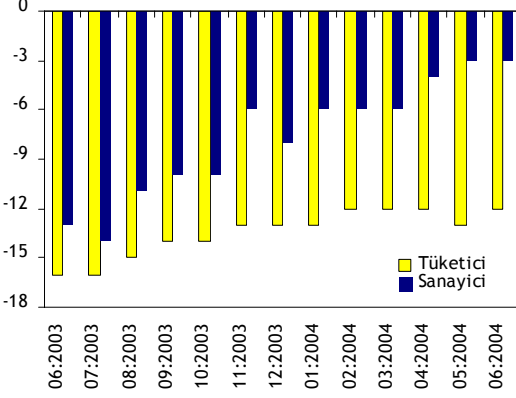
anketler euro bölgesi büyüme oranının zayıf olduğuna işaret etmektedir. Avrupa Merkez Bankası 1 Temmuz 2004 tarihli toplantısında, kısa vadede fiyatlarda yukarı yönlü bir baskı bulunmasına karşın enflasyon oranlarının orta vadede hedefe uygun hareket edeceğini öngörerek, faiz oranlarında değişiklik yapmamıştır.

ÖNCÜ GÖSTERGELER: €COIN (3-aylık % değişim),
OECD CLI (yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

Kaynak: CEPR, OECD.

TÜKETİCİ ve SANAYİ GÜVEN ENDEKSLERİ: AB
(mevsimsellikten arındırılmış)

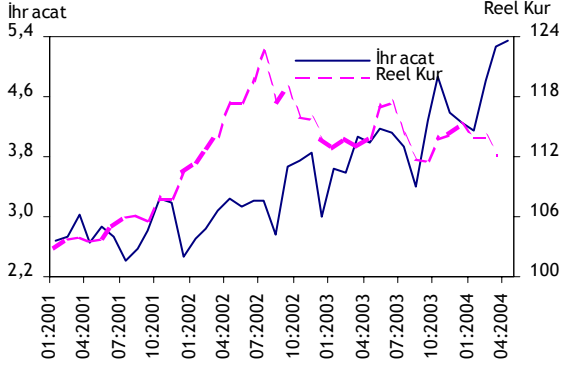
Kaynak: Eurostat.

6. 2003 Nisan ayından bu yana yükselme eğiliminde olan OECD'nin açıkladığı bileşik öncü göstergelerin (CLI) altı aylık büyüme oranı son aylarda düşme eğiliminde olmakla birlikte, endeks geçmiş yıllara göre yüksek düzeyini korumaktadır. Söz konusu gösterge Mayıs ayında Kanada dışındaki G7 ülkeleri için büyümenin zayıfladığına işaret etmektedir.

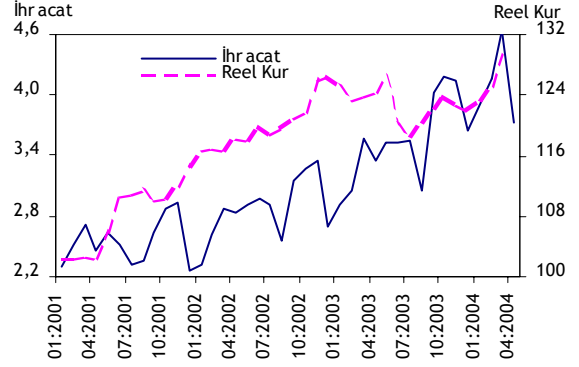
7. AB'ye yeni üye ülkelerden Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan GSYİH büyümesi güçlü şekilde sürerken, enflasyon oranlarında da artış görülmüştür. Söz konusu ülkelerde reel kur farklı eğilimler göstermekle birlikte, ihracat genel olarak yukarı yönlü eğilim sergilemektedir.

YENİ AB ÜYESİ ÜLKELERDE İHRACAT ve REEL KUR (1995=100)ⁱ

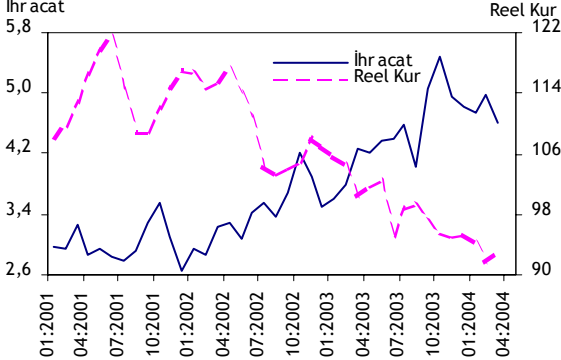
ÇEK CUMHURİYETİ

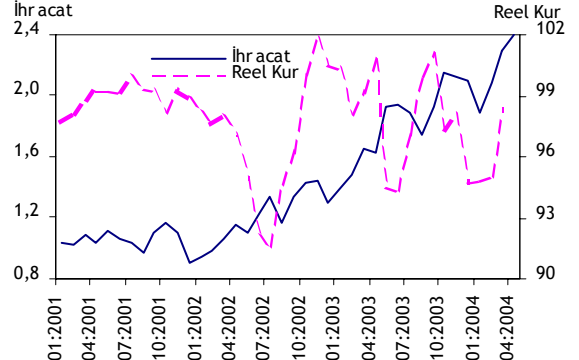
MACARİSTAN

POLONYA

SLOVAK CUMHURİYETİ

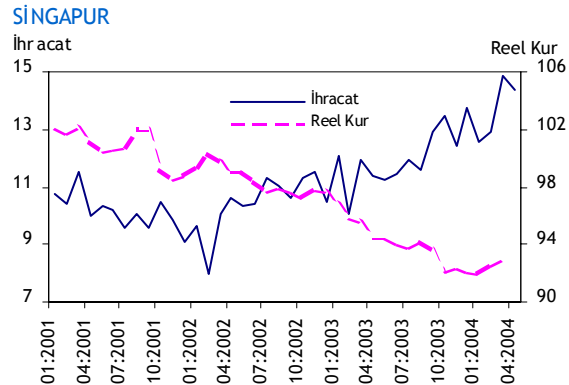
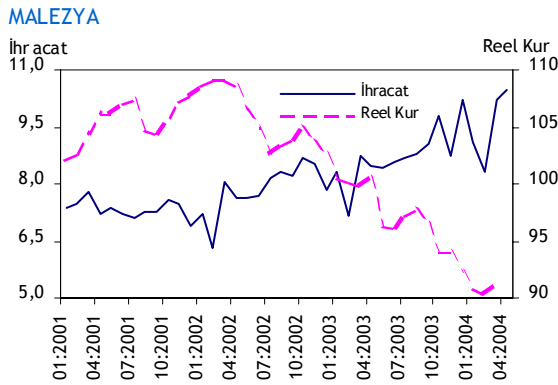
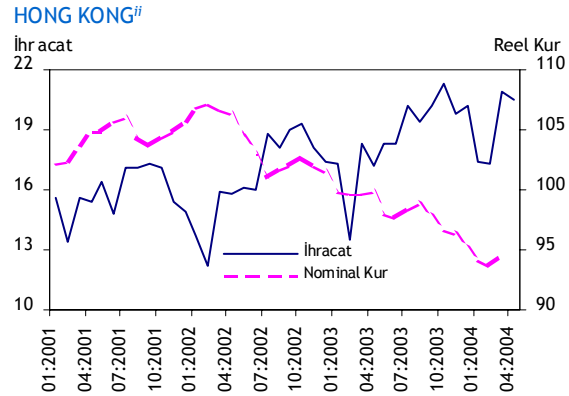
ⁱ Reel kur endeksindeki artış para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

8. Gelişmekte olan Asya ekonomilerinde 2003 yılında görülen büyümenin kaynakları iç talepteki artış ve ihracatta meydana gelen sıçrama olmuştur. Söz konusu ekonomilerin 2004 yılının ilk çeyreği itibarıyla da büyüme eğilimlerini devam ettirdikleri görülmektedir. Gelişmekte olan Asya ekonomilerinde görülen yurt içi büyüme dinamikleri 2004 yılı geneli için olumlu bir görünüm sergilemektedir.

9. Doğu Asya ekonomilerinden Çin'de 2003 yılında görülen yüksek oranlı büyüme, 2004 yılı ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Diğer taraftan, Çin yönetiminin ekonomideki aşırı ısınmanın önüne geçmek amacıyla aldığı makroekonomik tedbirlerin Mayıs ayı itibarıyla etkilerini göstermeye başladığı görülmektedir. Sabit sermaye yatırımlarının yılın ilk çeyreğinde yüzde 47,8 olan yıllık büyüme oranı Mayıs ayında yüzde 18,3'e gerilemiştir. Sanayi üretimi, ithalat, para arzı ve banka kredilerinin büyüme oranı da söz konusu dönemde gerilemiştir. Ancak, perakende satışlardaki artış hızlanmaya devam etmektedir.

10. Çin ekonomisinde görülen hızlı büyüme, bölgedeki genel ekonomik canlanmaya öncülük etmiştir. Güney Kore'de Mayıs ayında sanayi üretimi ihracat kaynaklı artış göstermiştir. Diğer Doğu Asya ekonomilerinde de reel kurdaki gerilemeye paralel olarak ihracatta 2003 yılında görülen büyümenin 2004 yılında da sürdüğü görülmektedir.

RAKİP ÜLKELERDE İHRACAT (milyar ABD doları) ve REEL KUR (1995=100)ⁱ

ⁱ Reel kur endeksindeki artış para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

ⁱⁱ Hong Kong için reel kur bulunamadığından nominal efektif döviz kuru kullanılmıştır.

Kaynak: IMF.

Yurt İçi Talep ve Üretim Gelişmeleri

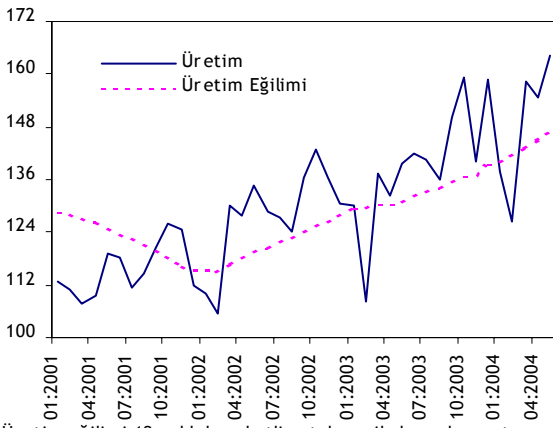
11. 2003 yılında büyüme oranı yüzde 5,8 oranında gerçekleşen GSYİH, 2004 yılı ilk çeyreğinde, önceki yılın aynı dönemine göre beklentilerin üzerinde yüzde 10,1 oranında artış göstermiştir. Ekonomide yılın ilk çeyreğinde gerçekleşen büyümenin temelinde ihracatın yüksek bir oranda artması ve özel tüketim ve yatırım harcamaları kaynaklı iç talebin canlanması sonucunda sanayi üretimindeki hızlı artış yatmaktadır. Ayrıca, özel sektör yatırımlarının reel olarak yüzde 60,6 oranında artması gerek sanayi üretimindeki büyümenin, gerekse ihracat artışının yıl genelinde de devam edeceğine dair sinyal vermektedir. GSMH'nin 2002 ve 2003 yıllarında yüksek oranlarda büyümesi ve 2004 yılı ilk çeyreğinde ulaştığı seviye, yaşanan kriz sonrasında ekonomik istikrar ve en önemlisi sürdürülebilir büyüme yolunda önemli gelişmeler olmuştur.

12. Büyüme üretim yönünden incelendiğinde, 2004 yılının ilk üç aylık döneminde tarım sektörü katma değerinin geçen yılın aynı dönemine göre gerilediği, sanayi sektörü gelişmelerinin ise GSYİH büyümesinde belirleyici olduğu gözlenmektedir. Bu dönemde, inşaat sektörü katma değerinin 2003 yılı son çeyreği ile beraber iki dönem üst üste geçen yılın aynı dönemine kıyasla artış göstermesi, yaşanan deprem ve ekonomik kriz sonrasında canlanması geciken sektör açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

13. Üretim düzeyindeki artış eğilimi 2004 yılı Nisan ayı itibariyle artarak devam etmiştir. DİE Aylık Sanayi Üretim Endeksi sonuçlarına göre, toplam sanayi üretimi 2004 yılının Nisan ve Mayıs aylarında geçen yılın aynı aylarına göre sırasıyla yüzde 15,6 ve yüzde 16,5 oranlarında, imalat sanayi üretimi ise söz konusu aylarda sırasıyla yüzde 16,8 ile yüzde 17,7 oranlarında artış göstermiştir. Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre toplam sanayi üretimi Nisan ve Mayıs aylarında bir önceki aya göre sırasıyla yüzde 1,5 ve yüzde 2,2 oranlarında artmıştır. Bu dönemde dayanıklı tüketim malları ve taşıt araçları üretimindeki yüksek oranlı artışlar devam etmiştir. Ayrıca, yatırım malları üreten sektörlerdeki hızlı artışlar, yatırım harcamalarındaki yükselişin sürdüğüne işaret etmektedir.

14. Haziran ayına ait İmalat Sanayi Aylık Eğilim Anketi, üretimdeki artışın söz konusu ayda sürdüğünü göstermektedir. Anket sonuçlarına göre imalat sanayi kapasite kullanımı Haziran ayında yüzde 84,5 seviyesine yükselmiştir.

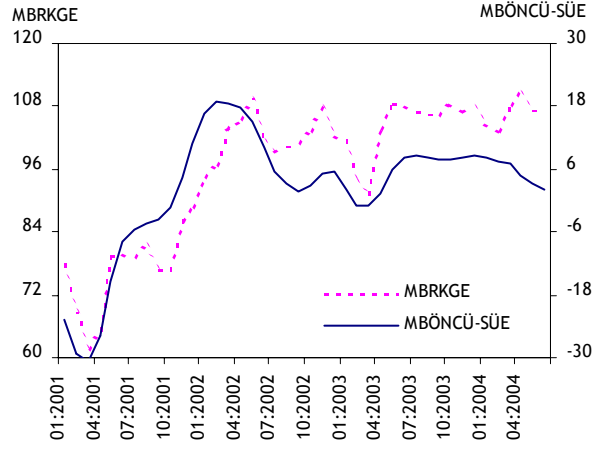
İMALAT SANAYİ ÜRETİMİ (1994=100)

Üretim eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

TÜRKİYE İÇİN ÖNCÜ GÖSTERGELER: MBRKGE, MBÖNCÜ-SÜE (6-aylık % değişim)

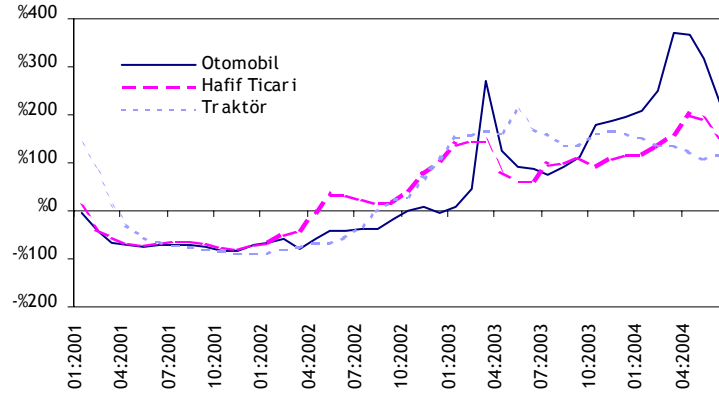

Kaynak: TCMB.

15. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından oluşturulan bileşik öncü göstergeler endeksinin (MBÖNCÜ-SÜE) altı aylık değişim oranı Mayıs ve Haziran aylarında sınırlı oranda düşmesine rağmen yüksek düzeyini korumaktadır. Benzer şekilde, 2003 yılı ikinci çeyreğinde Irak'taki savaşın sona ermesiyle yükselişe geçen reel kesim güven endeksi (MBRKGE) 2004 yılı ilk yarısı itibarıyla yüksek düzeyini korumaktadır. Endeksin 100'ün üzerinde yer alan değeri, reel kesimin ekonomik faaliyetlere ilişkin güveninin sürdüğüne işaret etmektedir.

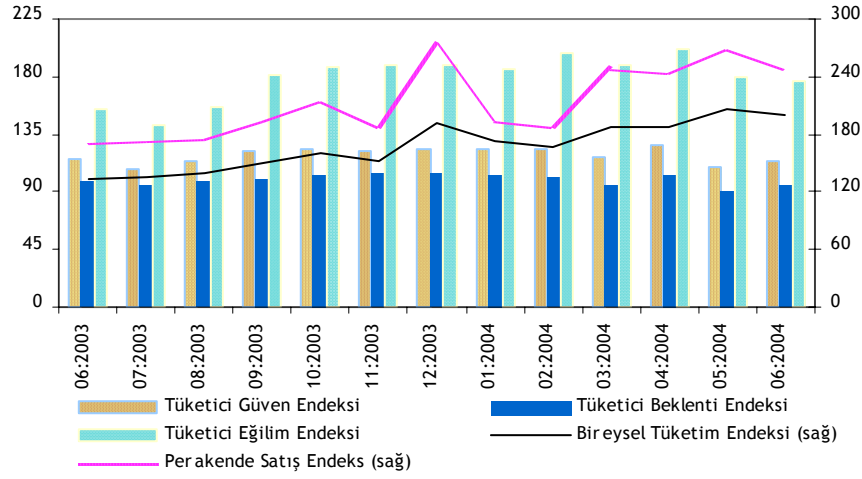
16. Tüketici kredisi kullanımındaki hızlı artış ve hurda araç indirimi, 2004 yılı ilk yarısındaki otomobil satışlarının tarihinin en yüksek seviyesine çıkmasını sağlayan en önemli faktörler olmuştur. Otomobil satışları Haziran ayında önceki aylara göre yavaşlamış, ancak 2003 yılı Haziran ayına göre yüzde 131 oranında artmıştır. Diğer taraftan, otomobil satışlarına göre daha istikrarlı bir seyir izleyen hafif ticari araç satışlarının 2004 yılı başından bu yana belirgin bir sıçrama göstermesi dikkat çekicidir. Hafif ticari araç satışlarının hizmet ve imalat sanayi sektörlerindeki canlılığı teyit etmesi açısından önemli bir gösterge olduğu düşünülmektedir.

TAŞIT ARAÇLARI SATIŞI: BÜYÜME ORANI (üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

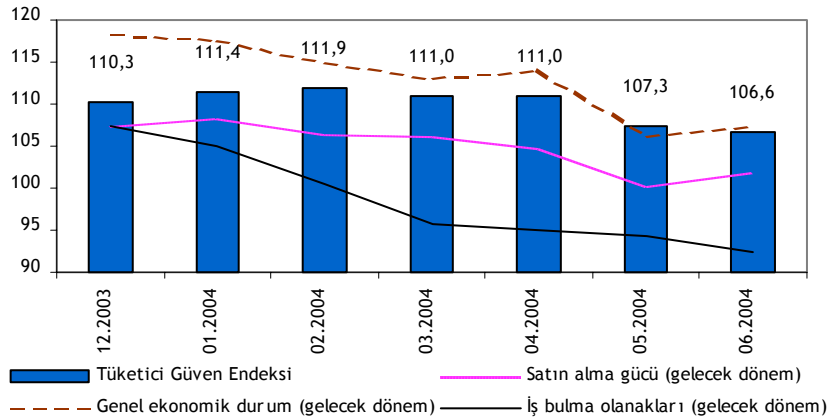
Kaynak: Otomotiv Sanayii Derneği.

CNBC-e ENDEKSLERİ (Ocak 2002=100)

Kaynak: NTVMNSNBC.

TÜKETİCİ EĞİLİM ANKETİ

Kaynak: TCMB, DİE.

17. CNBC-e tarafından hazırlanan tüketici güven ve beklenti endeksleri Haziran ayında yükselmiş, bireysel tüketim ve perakende satış endekslerinde ise gerileme görülmüştür.

18. TCMB ve DİE tarafından hazırlanan Tüketici Eğilim Anketi Haziran ayı sonuçlarına göre, 2004 yılı Mayıs ayında 107.3 olan Tüketici Güven Endeksi, Haziran ayında 106.6

değerine inmiştir. Güven endeksindeki düşüş, tüketicilerin gelecek dönemde iş bulma olanaklarına ve mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğuna dair değerlendirmelerindeki gerilemeden kaynaklanmıştır. Endeksin 100'ün üstündeki değeri ise tüketici güveninde genel olarak iyimserliğe işaret etmektedir.

Fiyatlar

19. 2004 yılının ilk çeyreğinde 1 ABD doları ve 0,77 eurodan oluşan nominal döviz sepeti karşısında değer kazanan Türk lirası, Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 11 oranında değer kaybederken, Haziran ayında yüzde 0,3 oranında değer kazanmıştır. Diğer taraftan, TÜFE ve TEFE bazlı reel kur endeksleri Mayıs ayından sonra Haziran ayında da gerilemiştir.

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU (aylık yüzde değişim)ⁱ

	2003												2004					
	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz
Türkiye																		
TÜFE bazlı	-4,9	2,9	0,7	3,6	6,2	3,5	3,2	1,4	2,9	-5,7	-1,7	0,1	4,6	1,4	3,4	-1,1	-9,3	-0,7
TEFE bazlı	-2,9	3,6	0,6	4,0	4,1	1,6	3,1	1,1	1,1	-6,4	-1,8	0,0	6,3	2,4	4,7	0,8	-9,6	-1,8
Çek Cumhuriyeti	-0,9	0,8	-0,6	0,7	2,8	0,3	-2,8	-2,2	-0,2	2,1	0,2	0,8	-1,0	0,0	-1,6			
Slovakya	-0,3	-2,3	1,1	1,6	-6,1	-0,2	2,9	3,0	1,0	-3,7	0,8	-3,4	0,1	0,2	3,5			
Macaristan	-1,1	-1,5	0,5	0,4	1,7	-5,0	-1,3	1,5	1,7	1,1	-0,9	-0,5	1,1	1,5	3,1			
Polonya	-1,1	-1,0	-4,1	1,2	0,8	-7,1	3,9	0,5	-2,0	-1,6	-0,8	0,5	-1,2	-2,8	1,5			
Hong Kong ⁱⁱ	-1,6	-0,1	0,0	0,2	-2,0	-0,2	0,6	0,5	-0,9	-1,2	-0,3	-1,3	-1,1	-0,4	0,8			
Malezya	-2,0	-0,3	-0,4	0,7	-4,1	-0,2	1,0	0,5	-1,1	-2,5	-0,1	-1,8	-1,6	-0,6	1,0			
Singapur	-1,0	-1,0	-0,2	-1,2	-0,1	-0,4	-0,4	0,5	-0,6	-1,6	0,3	-0,3	-0,2	0,6	0,4			
Çin	-1,6	0,1	-0,3	0,2	-2,2	-0,2	1,1	0,8	-1,1	-1,9	0,8	-1,4	-1,0	-0,8	2,1			

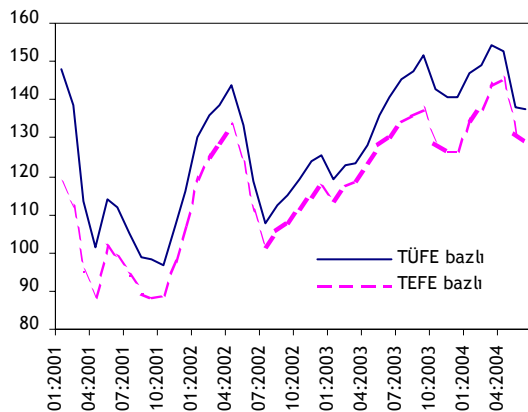
Kaynak: TCMB, IMF.

ⁱ Reel kur endeksindeki artış söz konusu para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

ⁱⁱ Hong Kong için reel kur bulunamadığından nominal efektif döviz kuru kullanılmıştır.

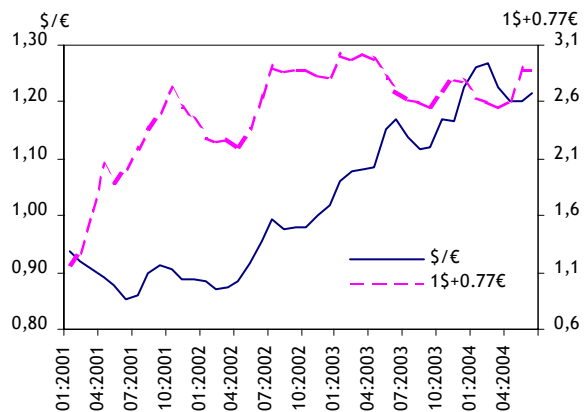
20. Mart ayından bu yana ABD doları karşısında değer kaybeden euro, Haziran ayında değer kazanmıştır. Bunun sonucunda Mayıs ayında 1,2'ye gerileyen aylık ortalama euro/dolar paritesi Haziran ayında 1,2143'e çıkmıştır. Paritenin Haziran ayı sonundaki değeri ise 1,2160 olmuştur.

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU (1995=100)ⁱ

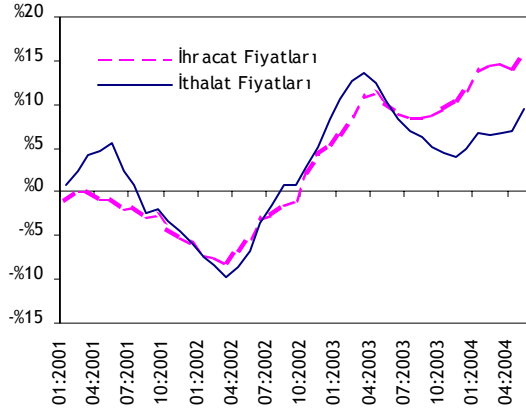
ⁱ Reel kur endeksindeki artış Türk lirasının güçlenmesini göstermektedir.
Kaynak: TCMB.

USD/EUR PARİTESİ ve NOMİNAL DÖVİZ KUR SEPETİ

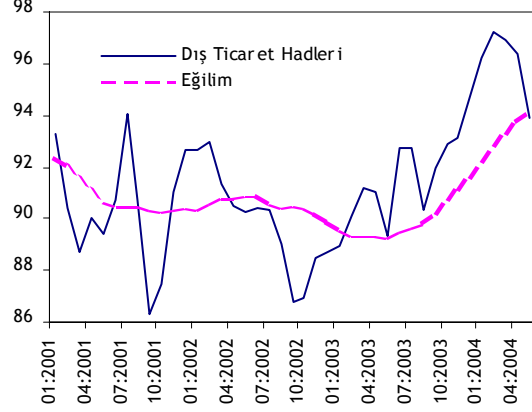
21. Dış ticaret hadlerinde 2003 yılında görülen düzelme eğilimi 2004 yılının ilk çeyreği itibarıyla devam etmiş, Nisan ve Mayıs aylarında ise, sırasıyla, yüzde 0,6 ve yüzde 2,5 oranında gerilemiştir.

İHRACAT ve İTHALAT FİYATLARI (3-aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

DIŞ TİCARET HADLERİ (İhracat Fiyatları/İthalat Fiyatları) (1994=100)

22. İhracat fiyatları Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 1 oranında artmıştır. Söz konusu ayda özellikle ana metal sanayi ihracat fiyatlarındaki yüksek oranlı artış dikkat çekicidir. Makine ve teçhizat ihracat fiyatları ise Mayıs ayında önemli oranda gerilemiştir.

23. Mayıs ayında ithalat fiyatları bir önceki aya göre yüzde 3,7 oranında artmıştır. Tekstil ürünleri, ana metal sanayi ürünleri ve makine/teçhizat ithalat fiyatları, fiyat endeksindeki söz konusu artışta önemli belirleyiciler olmuştur.

İHRACAT ve İTHALAT FİYAT ENDEKSLERİ (1994=100)

	2003									2004				
	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	
İhracat Fiyat Endeksi	89,7	91,4	92,2	90,9	91,6	93,1	95,0	99,2	104,9	105,2	104,8	105,2	106,3	
İmalat	89,9	91,8	93,0	91,4	92,0	93,2	94,8	99,0	105,1	105,5	104,6	105,1	106,3	
Tekstil Ürünleri	87,3	88,8	90,1	85,9	86,3	88,7	91,6	97,4	102,3	100,7	99,9	98,6	98,6	
Giyim Eşyası	91,4	97,3	101,8	97,0	95,6	95,0	98,9	107,8	116,8	124,0	115,7	115,7	114,8	
Kimyasal Madde ve Ürünler	88,3	89,9	88,1	87,7	90,2	91,9	87,5	91,9	95,4	95,2	91,1	93,5	94,5	
Ana Metal Sanayi	102,5	100,5	101,3	103,1	105,5	108,3	107,1	108,3	119,4	122,1	128,0	136,9	145,8	
Makine ve Teçhizat İmalatı	83,9	85,9	84,8	85,0	85,1	86,5	91,7	93,4	101,8	99,7	98,9	100,1	97,0	
Elektrikli Makine ve Cihazlar	68,4	70,2	68,4	69,6	70,3	67,0	68,3	73,3	79,4	76,0	69,5	70,8	68,2	
Motorlu Kara Taşıtları	94,8	98,6	101,6	98,6	102,3	106,3	107,8	109,1	113,8	110,7	110,6	113,0	111,3	
İthalat Fiyat Endeksi	100,4	98,6	99,4	100,6	99,6	100,2	102,0	104,8	109,0	108,2	108,1	109,2	113,2	
Madencilik ve Taşocakçılığı	151,7	158,0	159,5	168,0	169,1	169,3	164,3	168,5	178,1	173,2	177,6	176,4	189,0	
Ham Petrol ve Doğalgaz	162,5	169,8	172,2	179,0	182,1	181,2	176,5	181,8	188,3	182,7	190,7	189,6	203,7	
İmalat	95,1	93,2	93,6	93,4	92,3	93,0	94,4	98,2	100,3	100,6	100,6	102,4	105,4	
Tekstil Ürünleri	90,3	91,3	89,4	88,2	82,3	84,2	84,0	90,7	91,7	93,8	95,3	95,6	99,4	
Kimyasal Madde ve Ürünler	104,7	101,5	100,0	99,2	98,8	101,2	101,9	103,3	109,7	109,2	107,3	110,0	110,9	
Ana Metal Sanayi	95,9	94,7	97,1	98,8	94,4	101,4	102,0	107,2	119,8	123,1	132,3	139,1	143,6	
Makine ve Teçhizat İmalatı	94,2	93,5	97,2	94,6	94,6	94,6	96,5	98,9	98,6	90,9	92,5	96,9	104,1	
Elektrikli Makine ve Cihazlar	68,0	68,6	67,3	65,6	65,4	65,9	66,9	70,0	71,8	73,0	72,4	68,2	71,2	
Motorlu Kara Taşıtları	93,0	91,6	91,4	91,4	89,2	92,0	94,6	103,5	100,6	106,3	103,4	101,6	102,3	

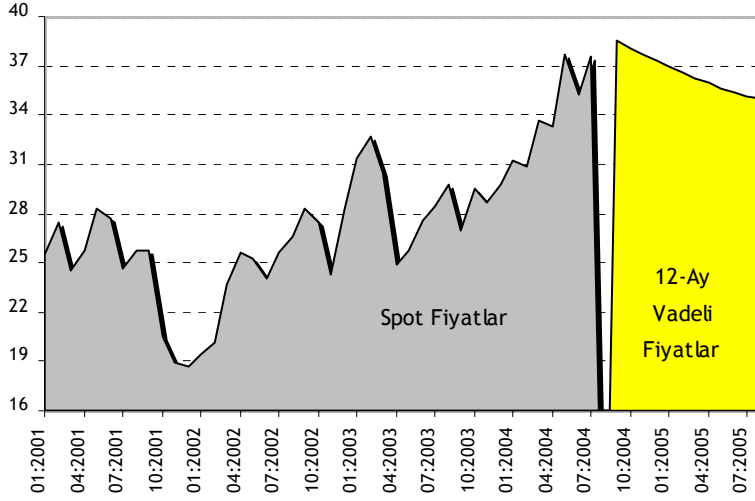
Kaynak: DİE.

24. Petrol fiyatları yüksek arz düzeyine rağmen artış eğilimini yılın ikinci çeyreğinde de sürdürmüştür. Özellikle Çin ve ABD'de beklentilerin ötesinde artan petrol talebi, Orta Doğu'daki saldırıların petrol tesislerine sıçrayabileceğine ilişkin kaygılar ile ham petrol tüketen belli başlı bölgelerde rafineri ve dağıtım sanayiinde ortaya çıkan darboğazlar, petrol fiyat artışlarında belirleyici etmenler olmuştur.

25. Diğer taraftan, Çin'in ekonomiyi soğutma çabaları, Irak'ta güvenliğin sağlanmasına yönelik adımlar ve OPEC tarafından 3 Haziran 2004 tarihinde Beyrut'ta gerçekleştirilen

Olağanüstü Konferans'ta OPEC üretiminin 1 Temmuz 2004'ten itibaren günlük 2 milyon varil, 1 Ağustos 2004'ten itibaren ise günlük 0,5 milyon varil daha artırılması kararı petrol fiyatlarının Haziran ayı ikinci yarısından itibaren düşmesine neden olmuş, ancak petrol fiyatları Temmuz ayında yeniden yükselme eğilimine girmiştir.

HAM PETROL FİYATLARI: BRENT SPOT ve 12-AY VADELİ (aylık ortalama, ABD doları/varil)

Vadedi Fiyatlar	
	27.07.2004
Eylül 2004	38,54
Ekim 2004	37,99
Kasım 2004	37,68
Aralık 2004	37,30
Ocak 2005	36,91
Şubat 2005	36,55
Mart 2005	36,22
Nisan 2005	35,92
Mayıs 2005	35,65
Haziran 2005	35,39
Temmuz 2005	35,16
Ağustos 2005	34,97

Kaynak: oilnergy.com.

Not: 27.07.2004 tarihinde International Petroleum Exchange'de oluşan vadedi fiyatlar.

II. İHRACAT

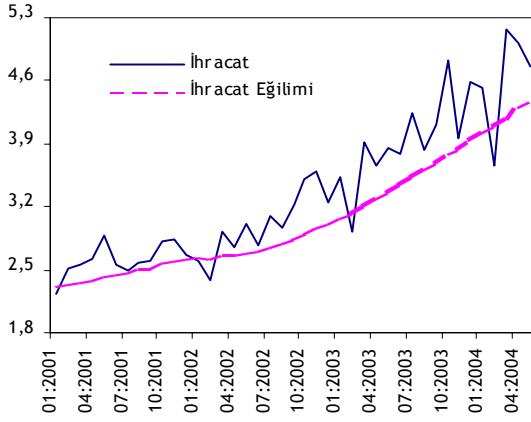
Genel Değerlendirme

26. İhracat 2004 yılı Mayıs ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 23,4 oranında artarak 4,8 milyar ABD doları olmuştur. Yılın ilk beş ayındaki ihracat artışı yüzde 29,3 olmuş, 12 aylık ihracat ise yüzde 30,3 oranında artarak 52,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

27. 2003 yılında görülen arz ve maliyet koşullarındaki iyileşmenin 2004 yılında sürmesi, ihracat artışında etkili olmuştur. Özellikle işgücü ve enerji maliyetlerinin düşük düzeylerde oluşu ve verimlilik artışı, Türk lirasındaki değerlenmeye rağmen firmalara rekabet gücü sağlamıştır. Ayrıca, finansman imkanlarındaki iyileşme, dünya ekonomisindeki genişleme eğiliminin yarattığı yeni pazarlar ve artan ihracat fiyatları bu artışı desteklemiştir.

İHRACAT ve İHRACAT EĞİLİMİⁱ

(milyar ABD doları)

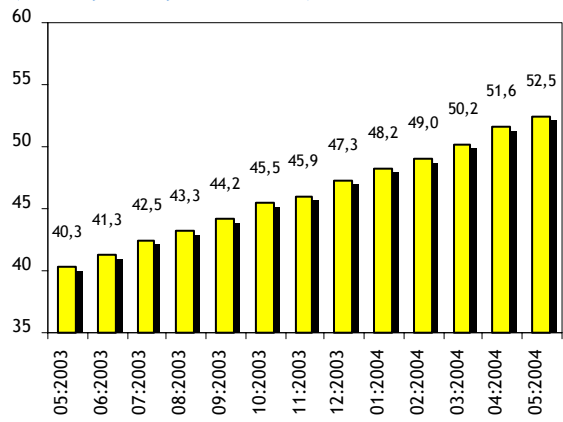

ⁱ İhracat eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

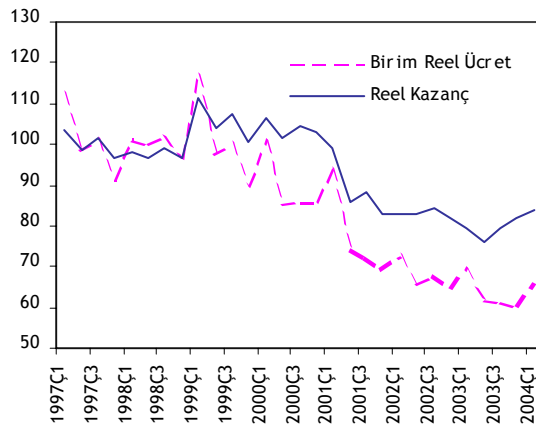
İHRACAT

(on iki aylık, milyar ABD doları)

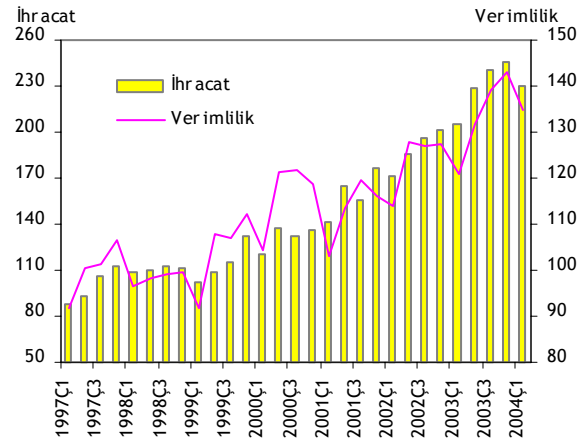
Kaynak: DİE.

ÖZEL İMALAT SANAYİNDE BİRİM REEL ÜCRET VE REEL KAZANÇ ENDEKSİ (1997=100)

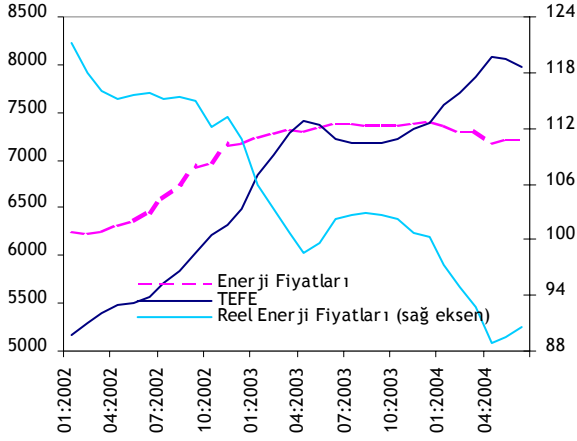
Kaynak: DİE, TCMB.

ÖZEL İMALAT SANAYİ İHRACAT MİKTAR VE VERİMLİLİK ENDEKSİ (1997=100)

Kaynak: DİE.

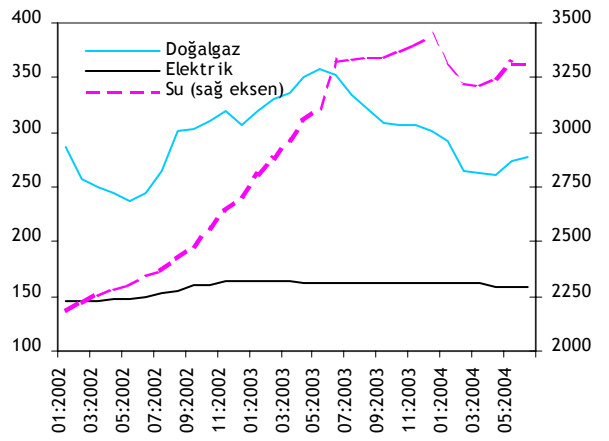
ENERJİ FİYATLARI ve TEFEⁱ (1994=100)

ⁱ Enerji fiyatları TEFE Elektrik, Gaz ve Su fiyatları endeksidir. Reel fiyatlar enerji fiyatları endeksi TEFE'ye bölünerek elde edilmiştir.

Kaynak: DİE.

ENERJİ TOPTAN FİYATLARIⁱ (bin TL)

ⁱ TEFE grubu altında yer alan fiyatlar elektrik fiyatları KWH başına, doğalgaz ve su fiyatları ise metreküp başına olmak üzere yurtiçindeki peşin fiyatlarıdır.

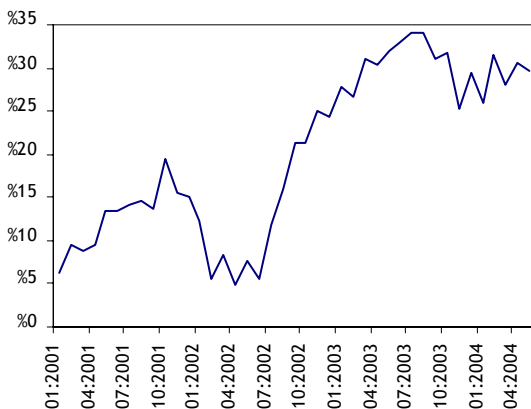
Kaynak: DİE.

28. Reel enerji maliyetlerindeki gerileme eğilimi 2004 yılı ilk yarısı itibarıyla devam etmiştir. Reel enerji fiyatlarında Mayıs ve Haziran aylarında artış olmakla birlikte, fiyatlar geçen yıla kıyasla oldukça düşük düzeydedir. Enerji fiyatlarındaki artışın TEFE enflasyonunun altında kalması ihracatçı açısından enerji fiyatlarında sağlanan maliyet avantajını göstermektedir. Elektrik fiyatları 2003 yılı Nisan ayından sonra 2004 yılı Nisan ayında da yüzde 2,2 oranında gerilemiştir. Doğalgaz ve su fiyatlarında ise yılın özellikle ikinci çeyreğinde artışlar olmuştur.

29. Eximbank tarafından ihracat kredilerine uygulanan faiz oranındaki gerileme 2004 yılında da devam etmiştir. Faiz oranları 12 Şubat ve 19 Mart 2004 tarihlerinde indirilmiştir. Diğer taraftan, uluslararası mali piyasalarda faiz oranlarında yaşanan artış göz önüne alınarak Eximbank 5 Temmuz 2004 tarihinde kısa vadeli döviz kredisi faiz oranlarını 0,25'er puan arttırmıştır.

İHRACAT: BÜYÜME ORANI

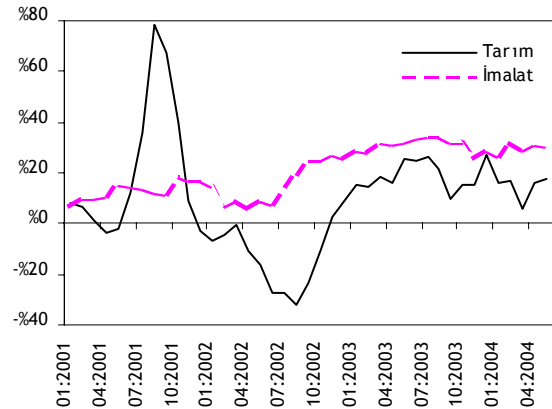
(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İHRACAT: SEKTÖREL BÜYÜME ORANLARI

(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

30. İmalat sanayiindeki ihracat artış oranlarının üç aylık eğilimi olumlu gelişme sergilerken, tarım ürünleri ihracat eğilimi Mart ayında düşüş göstermiş, Nisan ve Mayıs aylarında yeniden yükselmiştir.

31. 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde ihracat artışına en büyük katkıyı yapan mal grupları sırasıyla kara taşıtları ve aksam-parçaları, demir ve çelik, elektrikli makine ve cihazlar, kazanlar-makineler-mekanik cihazlar ile örme giyim eşyası ihracatı olmuştur.

İHRACAT (milyon ABD doları)

	Mayıs				Ocak-Mayıs			
	2003	2004	% Değişim	% Katkı	2003	2004	% Değişim	% Katkı
Toplam	3860	4763	23,4		17888	23123	29,3	
Tarım ve Ormancılık	129	155	19,7	0,7	892	996	11,7	0,6
Balıkçılık	4	2	-48,0	0,0	26	23	-13,0	0,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	39	45	16,5	0,2	158	216	36,9	0,3
İmalat	3665	4528	23,5	22,3	16721	21737	30,0	28,0
Diğer	24	34	43,3	0,3	91	151	65,1	0,3
Önemli Fasıllar:								
Yenilen Meyveler	44	77	72,6	0,8	363	492	35,3	0,7
Plastik ve mamülleri	78	104	32,7	0,7	328	485	47,9	0,9
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	94	101	7,4	0,2	425	508	19,6	0,5
Örme giyim eşyası	498	476	-4,5	-0,6	2220	2534	14,1	1,8
Örülmemiş giyim eşyası	325	315	-3,0	-0,2	1563	1768	13,1	1,1
Dokumaya elverişli maddelerden hazır eşya	142	149	4,8	0,2	634	753	18,7	0,7
Demir ve çelik	270	519	92,3	6,5	1242	1860	49,7	3,5
Demir veya çelikten eşya	123	145	17,8	0,6	521	713	36,8	1,1
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	255	322	26,0	1,7	1097	1534	39,8	2,4
Elektrikli makina ve cihazlar	232	340	46,6	2,8	1181	1736	47,1	3,1
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	458	688	50,1	5,9	1938	2975	53,4	5,8

Kaynak: DIE.

İHRACAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

	Mayıs					Ocak-Mayıs				
	2003		2004		%	2003		2004		%
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Toplam	3860	..	4763	..	23,4	17888	..	23123	..	29,3
Avrupa Birliği Ülkeleri	2080	53,9	2585	54,3	24,3	9964	55,7	12705	54,9	27,5
AB 15	1964	50,9	2445	51,3	24,5	9380	52,4	12013	52,0	28,1
AB 10	116	3,0	140	2,9	20,9	583	3,3	692	3,0	18,6
Diğer Ülkeler	1631	42,2	1998	42,0	22,5	7217	40,3	9447	40,9	30,9
Türkiye Serbest Bölgeleri	150	3,9	180	3,8	19,8	707	4,0	971	4,2	37,3
Seçilmiş Ülkeler ve Ülke Grupları										
OECD	2461	63,8	3097	65,0	25,8	11734	65,6	14858	64,3	26,6
Almanya	606	15,7	648	13,6	7,0	2950	16,5	3387	14,6	14,8
İngiltere	285	7,4	411	8,6	44,3	1331	7,4	1918	8,3	44,1
ABD	312	8,1	424	8,9	36,2	1509	8,4	1749	7,6	15,9
İtalya	265	6,9	361	7,6	36,0	1250	7,0	1600	6,9	28,0
Fransa	222	5,8	306	6,4	37,5	1038	5,8	1472	6,4	41,8
İspanya	135	3,5	220	4,6	62,9	684	3,8	975	4,2	42,6
Hollanda	126	3,3	150	3,2	18,9	581	3,2	769	3,3	32,2
Diğer OECD	511	13,2	577	12,1	13,1	2391	13,4	2.988	12,9	25,0
Orta Doğu Ülkeleri	404	10,5	577	12,1	42,9	1703	9,5	2654	11,5	55,8
Rusya	105	2,7	129	2,7	23,0	481	2,7	678	2,9	41,0

Kaynak: DIE.

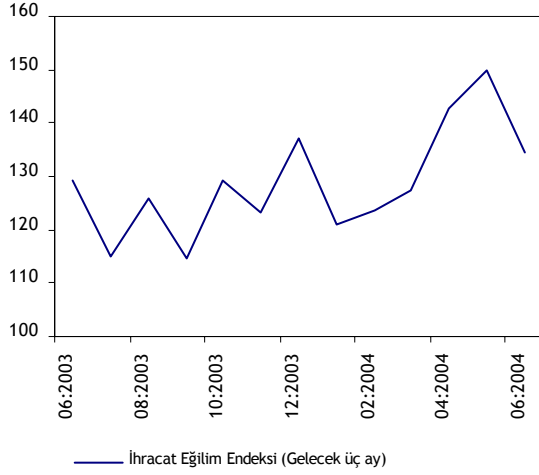
32. 2004 yılı ilk beş ayında Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracatın payında 2003 yılı aynı dönemine göre azalış, Orta-Doğu ülkelerinin payında ise artış olmuştur. Seçilmiş ülkeler bazında incelendiğinde, bu dönemde en fazla ihracatın Almanya ile yapıldığı ve söz konusu ülkeyi İngiltere'nin izlediği görülmektedir. 2003 yılından bu yana düşüş eğiliminde olan ABD'nin toplam ihracat içindeki payı yılın ilk beş aylık dönem itibarıyla bu eğilimini sürdürmüştür. Ayrıca bu dönemde İngiltere, İspanya, Fransa ve Rusya'ya yapılan ihracattaki yüksek oranlı artış dikkat çekmektedir.

Görünüm

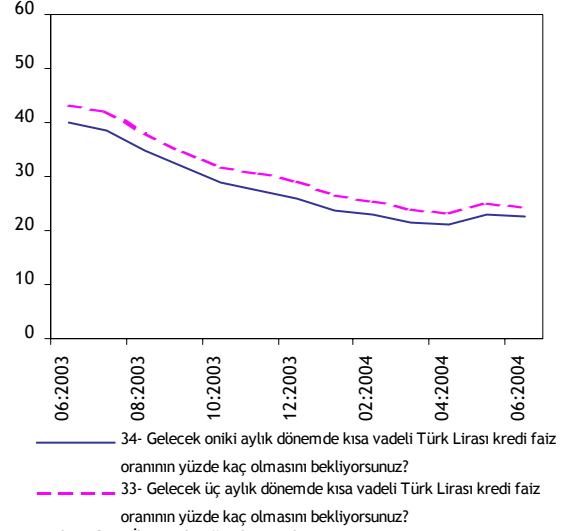
33. TCMB İktisadi Yönelim Anketi'ne göre Haziran ayında ihracata ilişkin gelecek üç aylık göstergeler önceki aylara kıyasla yavaşlamıştır.

34. İhracatın finansman maliyeti göstergesi olarak düşünülebilecek olan gelecek üç ve on iki aya ilişkin kredi faiz oranı beklentisindeki düşme eğilimi Nisan ayında da devam etmiş, Mayıs ayında ise söz konusu eğilim durmuş, Haziran ayında yeniden aşağı yönde olacağını bekleyenler lehine gelişmiştir. Buna göre Haziran ayında gelecek üç aya ilişkin kredi faiz oranı beklentisi yüzde 24,6, on iki aya ilişkin kredi faiz oranı beklentisi ise yüzde 22,7 olmuştur.

İHRACATA İLİŞKİN BEKLENTİLER

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

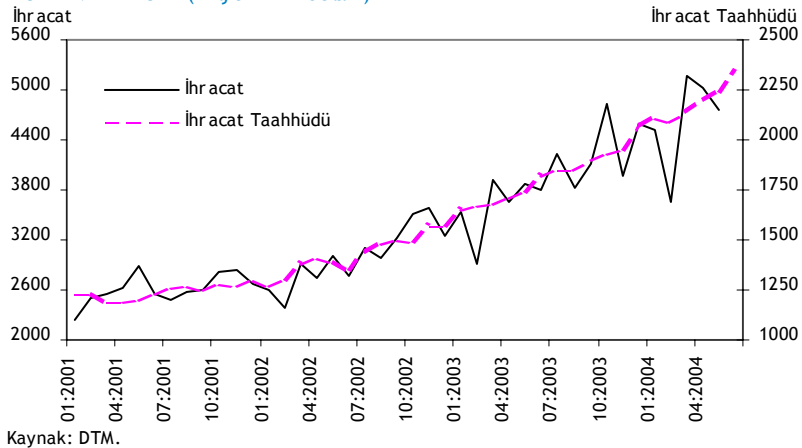
35. Gelecek üç aylık dönemde ihracat üzerinde baskı yaratacağı düşünülen faktörler arasında fiyat rekabeti, son üç ayda sınırlı miktarda azalmasına karşın, yüksek payını korumaktadır. İhracat siparişlerinin kısıtlanması konusunda Haziran ayında dış konjonktür ile ilgili kaygılarda artış, kredi ve finansman ile ilgili kaygılarda ise gerileme görülmüştür.

36. Dahilde işleme rejimi kapsamında bulunan ihracat taahhüdü hacmi, 2004 yılı ilk yarısında önceki yıla göre yüzde 26, söz konusu rejime tâbi olarak yapılması öngörülen ithalat ise yüzde 31,9 oranında artmıştır.

DAHİLDE İŞLEME KAPSAMINDAKİ İHRACAT TAAHHÜDÜ

(12 aylık hareketli ort.) ve

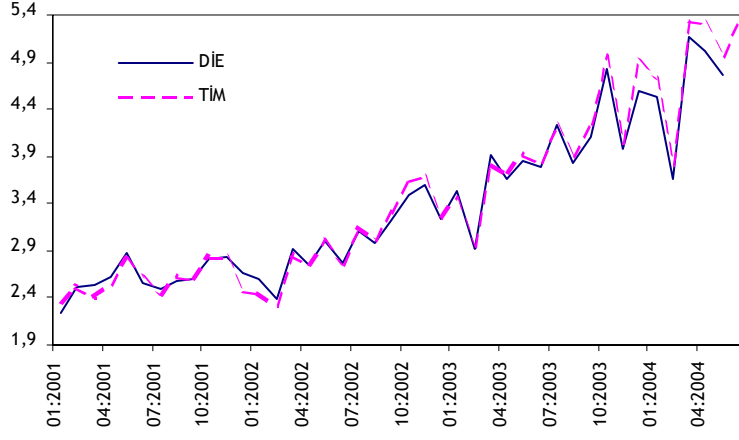
TOPLAM İHRACAT (milyon ABD doları)

Kaynak: DTM.

37. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre ihracat 2004 yılı ilk yarısında yüzde 35,5 oranında artarak 29,4 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda 12 aylık ihracat Haziran ayında 55,6 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

İHRACAT: DİE-TİM KARŞILAŞTIRMASI (milyar ABD doları)

Kaynak: DİE, TİM.

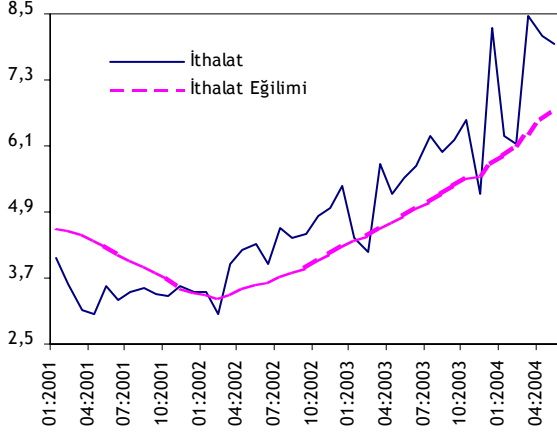
III. İTHALAT

Genel Değerlendirme

38. İthalat 2004 yılı Mayıs ayında önceki yıla göre yüzde 44,1 oranında artarak 8 milyar ABD doları olmuştur. Böylelikle, yılın ilk beş aylık döneminde 37 milyar ABD dolarına, on iki aylık ithalat ise yüzde 40,6 oranında artarak 81,2 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

İTHALAT ve İTHALAT EĞİLİMİⁱ

(milyar ABD doları)

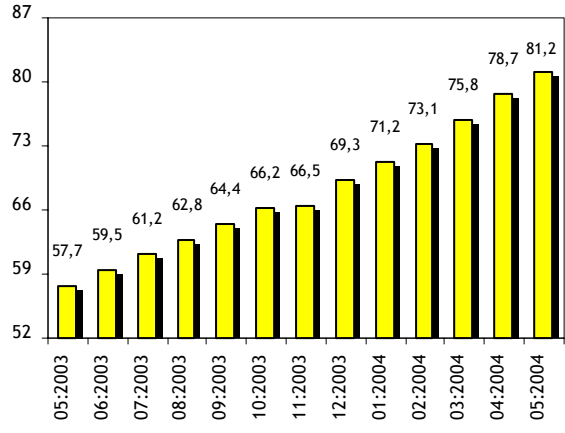

ⁱ İthalat eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

İTHALAT

(on iki aylık, milyar ABD doları)

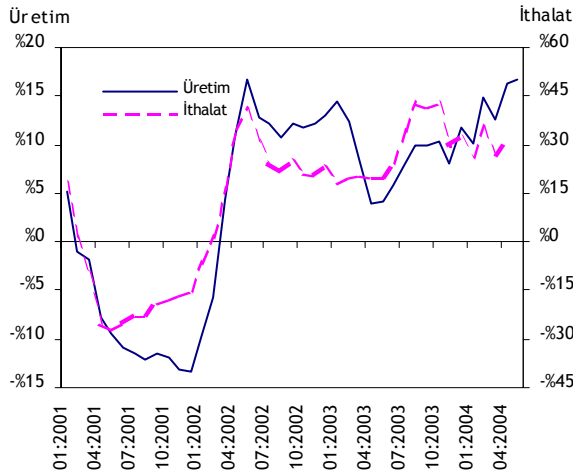
Kaynak: DİE.

39. TÜFE bazlı reel kur endeksi dikkate alındığında yılın ilk beş ayı itibarıyla Türk lirasının 2003 yılı sonuna göre yüzde 5,4 oranında değer kazanması ve yurt içi sanayi üretimindeki artış, ithalattaki yükselmeye etkili olmuştur. Ayrıca, bu dönemde ithalat fiyatlarındaki artış eğilimi ithalatı artırıcı etki yapmıştır.

İMALAT SANAYİ ÜRETİM ve ARA MALI İTHALAT

ENDEKSLERİ: BÜYÜME ORANLARI

(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

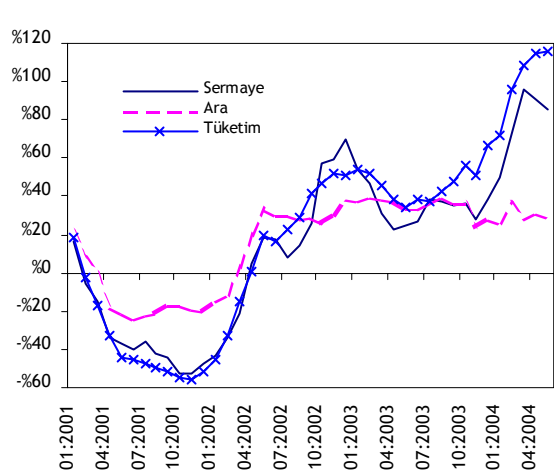

Kaynak: DİE.

İTHALAT: BÜYÜME ORANLARI

(üç aylık hareketli ortalama,

yıllık % değişim)

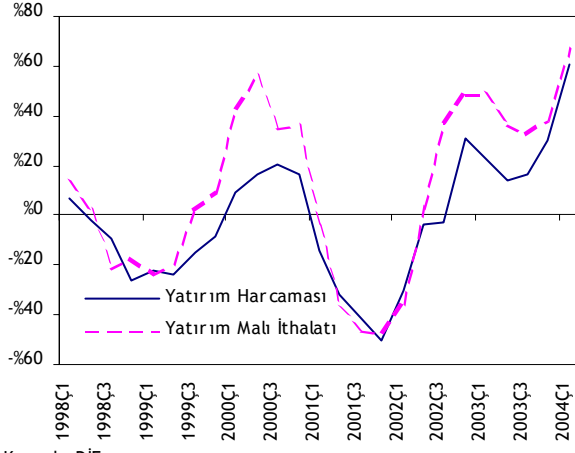

Kaynak: DİE.

40. Ocak-Mayıs döneminde ara malı ithalatı toplam ithalat büyümesinde belirleyici unsur olmasına rağmen, artış oranı toplam ithalat artışının altında kalmıştır. Diğer taraftan, tüketim malı ve sermaye malı ithalatı toplam ithalatın üzerinde bir artış oranı sergilemiş, böylece toplam ithalat içindeki payları sırasıyla yüzde 14,1 ve 18,1'e yükselmiştir. Türk lirasının değer kazanması ile beraber dayanıklı tüketim mallarına ve taşıt araçlarına yönelik talepteki yüksek oranlı artış tüketim malı ithalatındaki yükselmeye katkıda bulunmuştur.

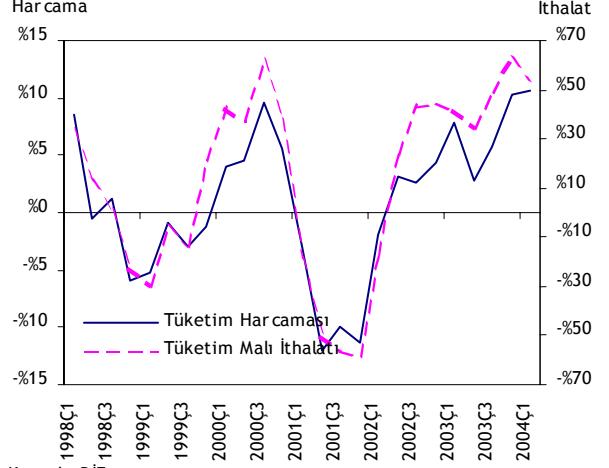
Ayrıca, artan kapasite kullanım oranlarının üretim artışının sürdürülebilmesi için yeni yatırımları gerektirmesi sebebiyle de sermaye malı ithalatı artış eğilimini devam ettirmiştir.

**ÖZEL SEKTÖR YATIRIM HARCAMALARI ve
YATIRIM MALI İTHALATI: REEL**
(yıllık yüzde değişim)

Kaynak: DİE.

**ÖZEL NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI ve
TÜKETİM MALI İTHALATI: REEL**
(yıllık yüzde değişim)

Kaynak: DİE.

41. 2004 yılı ilk beş aylık dönemde ithalat artışına en fazla katkıyı yapan mal grupları kara taşıtları ile aksam ve parçaları, kazanlar-makineler-mekanik cihazlar, elektrikli makine ve cihazlar ile demir ve çelik ithalatı olmuştur. Ham petrol ithalatının büyüme oranı ise toplam ithalat büyümesinin altında kalmıştır.

İTHALAT (milyon ABD doları)

	Mayıs				Ocak-Mayıs			
	2003	2004	% Değişim	% Katkı	2003	2004	% Değişim	% Katkı
Toplam	5532	7970	44,1	..	25110	36753	46,4	..
Sermaye Malları	927	1572	69,6	11,7	3559	6690	88,0	12,5
Ara Malları	3961	5070	28,0	20,0	18918	24841	31,3	23,6
Tüketim Malları	612	1307	113,6	12,6	2481	5222	110,5	10,9
Diğer	32	21	-32,9	-0,2	152	0	-99,9	-0,6
Önemli Fasıllar:								
Mineral yakıtlar, mineral yağlar	836	1071	28,1	4,2	4634	5109	10,3	1,9
Ham petrol	341	512	50,0	3,1	1935	2238	15,6	1,2
Organik kimyasal ürünler	212	245	15,7	0,6	972	1200	23,5	0,9
Eczacılık ürünleri	176	242	37,4	1,2	791	1067	34,8	1,1
Plastik ve mamulleri	250	369	47,7	2,2	1181	1717	45,5	2,1
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	158	198	25,6	0,7	641	838	30,8	0,8
İnci, kıymetli taş ve metal mamulleri	196	250	28,0	1,0	980	1492	52,2	2,0
Demir ve çelik	357	514	43,9	2,8	1970	2827	43,5	3,4
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	858	1181	37,7	5,9	3437	5199	51,2	7,0
Elektrikli makine ve cihazlar	434	702	61,8	4,9	1915	3216	67,9	5,2
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	374	1043	178,5	12,1	1361	4011	194,8	10,6

Kaynak: DİE.

42. Ocak-Mayıs döneminde Avrupa Birliği ülkeleri ve Asya ülkelerinden yapılan ithalatın payında 2003 yılına göre artış, Orta Doğu ülkelerinden yapılan ithalatın payında ise gerileme olmuştur. Ülkeler bazında incelendiğinde, bu dönemde en fazla ithalatın Almanya'dan yapıldığı ve söz konusu ülkeyi Rusya'nın izlediği görülmektedir. Çin'den yapılan ithalattaki yüksek oranlı artışın 2004 yılında da sürdüğü görülmektedir.

İTHALAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

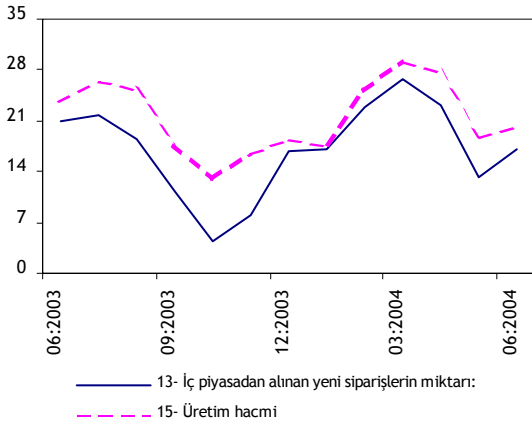
	Mayıs					Ocak-Mayıs				
	2003		2004		%	2003		2004		%
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Toplam	5532	..	7970	..	44,1	25110	..	36958	..	47,2
Avrupa Birliği Ülkeleri	2662	48,1	3910	49,1	46,9	11732	46,7	17780	48,1	51,5
AB 10	2526	45,7	3627	45,5	43,6	11131	44,3	16634	45,0	49,4
AB 15	135	2,4	283	3,5	109,0	601	2,4	1146	3,1	90,6
Diğer	2815	50,9	3986	50,0	41,6	13167	52,4	18840	51,0	43,1
Türkiye Serbest Bölgeleri	55	1,0	74	0,9	35,0	211	0,8	338	0,9	60,5
Seçilmiş Ülkeler ve Ülke Grupları										
OECD	3579	64,7	5142	64,5	43,7	15550	61,9	23248	62,9	49,5
Almanya	751	13,6	1118	14,0	48,9	3147	12,5	4873	13,2	54,8
İtalya	439	7,9	624	7,8	42,2	1957	7,8	2658	7,2	35,8
Fransa	336	6,1	506	6,3	50,5	1408	5,6	2554	6,9	81,3
A.B.D.	327	5,9	437	5,5	33,7	1341	5,3	1845	5,0	37,6
İngiltere	287	5,2	333	4,2	16,0	1380	5,5	1666	4,5	20,7
İsviçre	209	3,8	229	2,9	9,5	1094	4,4	1287	3,5	17,6
İspanya	153	2,8	315	4,0	106,7	653	2,6	1261	3,4	93,0
Diğer OECD	1.078	19,5	1.580	19,8	46,6	4569	18,2	7.104	19,2	55,5
Orta Doğu Ülkeleri	378	6,8	447	5,6	18,4	1858	7,4	1915	5,2	3,0
Rusya	351	6,3	612	7,7	74,2	1898	7,6	3131	8,5	65,0
Çin	189	3,4	372	4,7	96,8	809	3,2	1661	4,5	105,4

Kaynak: DIE.

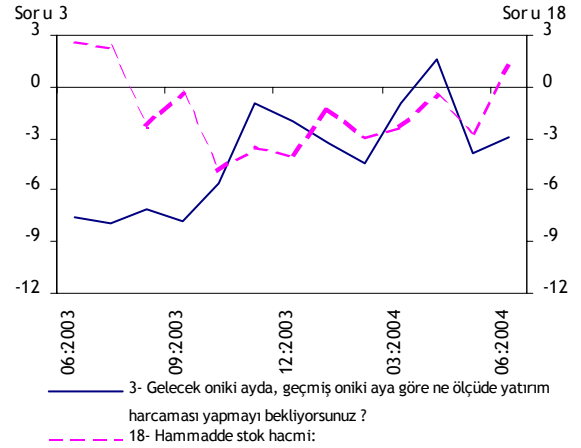
Görünüm

43. TCMB İktisadi Yönelim Anketi Haziran ayı verilerine göre gelecek döneme ilişkin iç talep eğilimi incelendiğinde, özel firma beklentilerinin yavaşlamakla beraber artış yönünde olduğu görülmektedir. Yatırım harcaması eğilimi ise Mayıs ayına göre yükselmiştir.

İTHALATA İLİŞKİN BEKLENTİLER

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

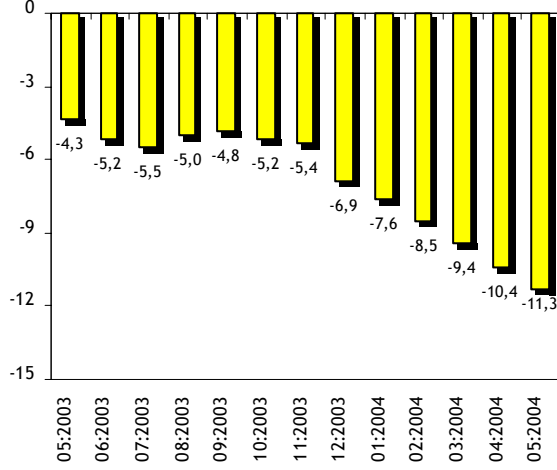
44. 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde 6,9 milyar ABD doları olan vadeli ithalatın, 2004 yılının aynı döneminde 9,6 milyar ABD doları olduğu hesaplanmıştır. Toplam ithalatın yüzde 47,2, vadeli ithalatın ise yüzde 40,1 artması nedeniyle vadeli ithalatın toplam ithalat içindeki payı yüzde 26,1'e gerilemiştir. Diğer taraftan, aynı yöntemle hesaplanan vadeli ihracatın ise bu dönemde yüzde 33,7 oranında artarak toplam ihracatın yüzde 63,4'üne ulaştığı görülmektedir.

IV. CARİ İŞLEMLER

45. Cari işlemler dengesi Mayıs ayında 1,6 milyar ABD doları, yılın ilk beş ayında ise 8,8 milyar ABD doları açık vermiştir. Böylelikle on iki aylık cari işlemler açığı 11,3 milyar ABD doları olmuştur.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ

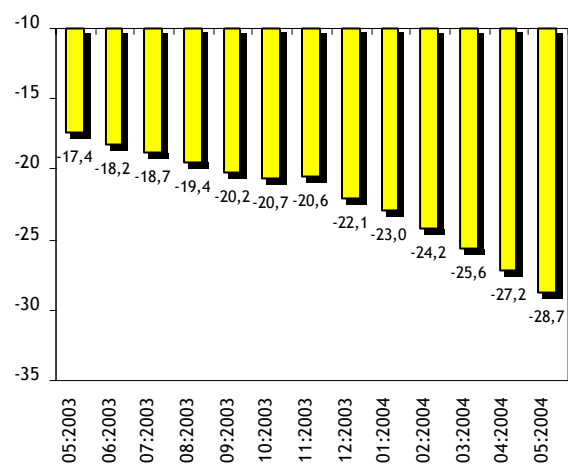
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

DIŞ TİCARET DENGESİ

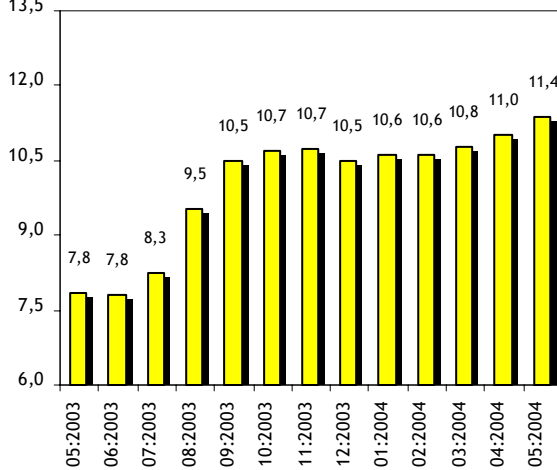
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

HİZMETLER DENGESİ

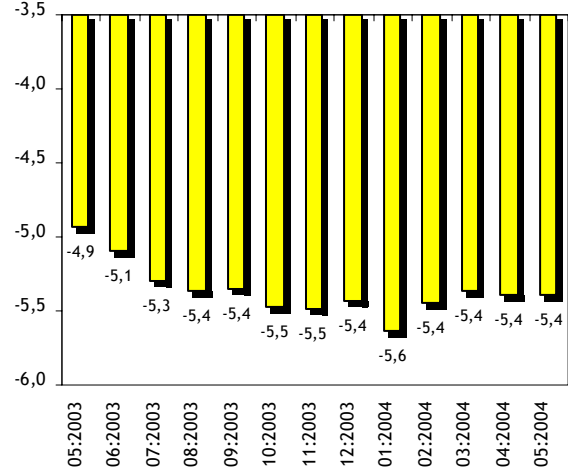
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

YATIRIM GELİRİ DENGESİ

(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

46. 2004 yılı ilk beş ayında cari işlemler açığının temel belirleyicisi dış ticaret gelişmeleri olmuştur. Hizmet gelirleri, turizm gelirlerindeki büyük oranlı artış neticesinde 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1,6 milyar ABD dolarından bu yılın aynı döneminde 2,5 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Yatırım gelirleri dengesi geçen yıla göre değişmeyerek 2,4 milyar ABD doları açık vermiştir. Cari transferler ise, işçi gelirleri ve bedelsiz ithalat gelirlerinde görülen artışa bağlı olarak bir önceki yıla göre yüzde 42,3 oranında yükselerek 1,1 milyar ABD doları olmuştur.

47. 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde bavul ticareti bir önceki yıla göre yüzde 14,3 oranında artmıştır. 2003 yılı aynı dönemindeki Irak savaşının yarattığı baz etkisi göz önüne alındığında artışın sınırlı kaldığı görülmektedir.

CARI İŞLEMLER (milyon ABD doları)

	2003						2004
	Oca-May	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Cari İşlemler Dengesi	-4375	-998	-2135	-2191	-1907	-1580	-8811
Dış Ticaret Dengesi	-4344	-1133	-1834	-2442	-2256	-2365	-10030
Toplam Mal İhracatı	19291	4779	3933	5505	5378	5132	24727
Toplam Mal İthalatı	-23635	-5912	-5767	-7947	-7634	-7497	-34757
Hizmetler Dengesi	1608	387	158	391	547	994	2477
Gelir	4517	1122	913	1188	1427	1758	6408
Gider	-2909	-735	-755	-797	-880	-764	-3931
Yatırım Geliri Dengesi	-2443	-451	-631	-382	-417	-521	-2402
Gelir	980	271	229	268	147	183	1098
Gider	-3423	-722	-860	-650	-564	-704	-3500
Cari Transferler	804	199	172	242	219	312	1144
İşçi Gelirleri	234	81	54	58	63	64	320
Bilgi için:							
Bavul Ticareti	1403	256	280	341	358	369	1604
Parasal Olmayan Altın (net)	-895	-212	-298	-280	-357	-221	-1368
Turizm Geliri	2416	602	503	608	773	1165	3651
Faiz Geliri	266	41	64	49	39	58	251
Faiz Gideri	-1969	-219	-412	-310	-262	-447	-1650

Kaynak: TCMB.

48. 2003 yılı içinde meydana gelen bölgesel istikrarsızlıklar sonucu uluslararası piyasalarda artan işlenmiş altın talebi, fiyatların 2003 yılında ortalama olarak yüzde 15 oranında artmasına yol açmıştır. Altın talebindeki söz konusu eğilim 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde de devam etmiştir. 2003 yılında bir önceki yıla göre yüzde 84,5 oranında artan Türkiye'nin işlenmiş altın ithalatı, 2004 yılının ilk beş ayında yüzde 55,7 oranında artmıştır.

49. DİE tarafından açıklanan turizm gelirleri, 2004 yılı ilk yarısında bir önceki yıla göre yüzde 44 oranında artarak 5 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde Türkiye'den çıkış yapan ziyaretçi sayısında da yüzde 44,1 oranında artış kaydedilmiştir.

TURİZM GELİRLERİ

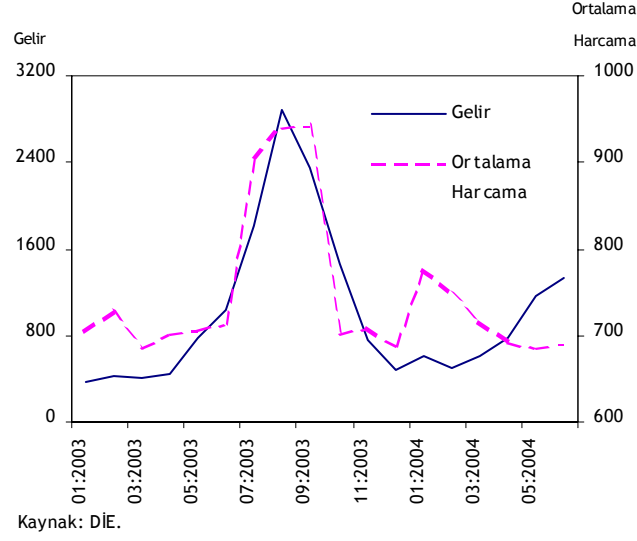
	2003							2004
	Oca-Haz	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Oca-Haz
Turizm Gelirleri (milyon ABD doları)	3460	602	503	608	773	1165	1332	4983
Kişi Sayısı (bin kişi)	4888	776	672	850	1118	1696	1932	7045
Ortalama Harcama (ABD doları)	708	775	749	715	691	687	689	707

Kaynak: DİE.

50. DİE tarafından açıklanan Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi verilerine göre bu dönemde elde edilen turizm gelirinun 4,1 milyar ABD doları yabancı ziyaretçilerden, 900 milyon ABD doları ise yurt dışında yerleşik vatandaş ziyaretçilerden elde edilmiştir.

51. DİE anketine göre, yılın ilk yarısında çıkış yapan ziyaretçilerden elde edilen turizm gelirinun yüzde 17,2'si paket tur organizasyonları yoluyla gerçekleşmiştir. Söz konusu tutar büyük ölçüde yabancı ziyaretçilerden kaynaklanmış, vatandaş ziyaretçilerden elde edilen turizm gelirinun ise daha çok kişisel harcamalar şeklinde olduğu görülmüştür. Anket sonuçlarına göre yılın ilk yarısında toplam ziyaretçilerin yüzde 14,5'lik bölümü yüksek gelir grubuna, yüzde 72,5'i orta gelir grubuna, yüzde 12,9'u ise düşük gelir grubuna dahil ziyaretçilerden oluşmuştur.

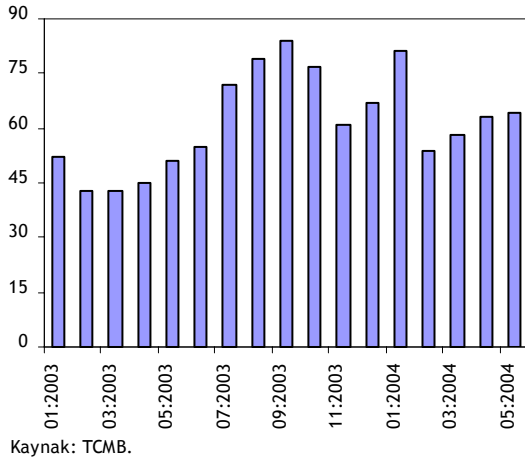
TURİZM GELİRLERİ (aylık, milyar ABD doları),
ORTALAMA HARCAMA (aylık, ABD doları)

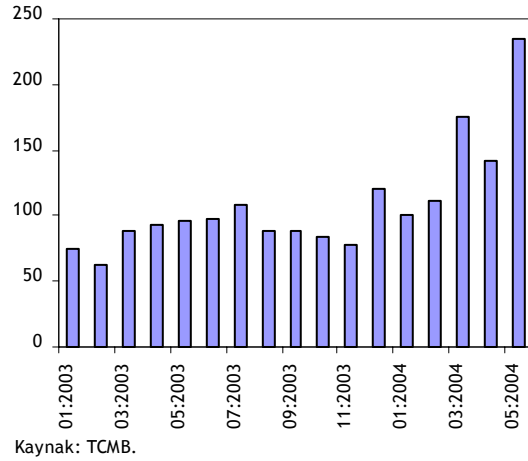
52. Yatırım geliri hesabında 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde görülen 2,4 milyar ABD dolarlık açığın en önemli belirleyicileri portföy yatırımı giderleri ve faiz giderleri olmuştur. Bu dönemde faiz giderlerinde 2003 yılına göre düşme görülmüştür. Söz konusu düşüşte özellikle Merkez Bankası, Genel Hükümet ve bankalar dışında kalan diğer sektörlerin faiz giderlerinde yaşanan gerileme etkili olmuştur.

53. İşçi gelirleri 2004 yılının ilk beş ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 36,8 oranında artmıştır. Bu dönemde bedelsiz ithalatta da artış yaşanmıştır.

İŞÇİ GELİRLERİ: ÖZEL
 (aylık, milyon ABD doları)

BEDELSİZ İTHALAT
 (aylık, milyon ABD doları)

V. SERMAYE HAREKETLERİ

54. 2004 yılı Mayıs ayında finans hesabı 1,3 milyar ABD doları fazla vermiştir. Söz konusu ayda, IMF kredileri ve resmi rezerv değişimleri hariç tutulduğunda 590 milyon ABD doları net sermaye girişi olurken, yılın ilk beş ayında 7,8 milyar ABD doları, 12 aylık olarak ise 10,8 milyar ABD doları net sermaye girişi olmuştur.

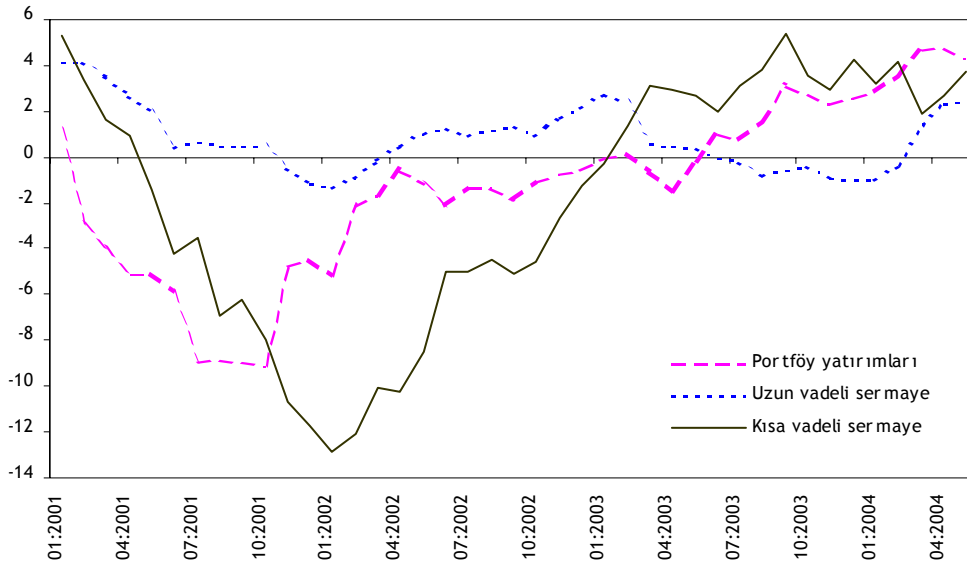
55. Mayıs ayında portföy yatırımı kaynaklı giriş gözlemlenirken, net hata ve noksan kalemi 315 milyon ABD dolarlık fazla vermiştir. Ocak-Mayıs döneminde ise cari işlemlerdeki 8,8 milyar ABD dolarlık açığa karşın, doğrudan yatırımlar, portföy yatırımı ve diğer yatırımlar kaynaklı sermaye girişi gözlenmiştir. Net hata ve noksan kalemi ise bu dönemde 2,5 milyar ABD doları fazla vermiştir. Bu gelişmeler sonucunda resmi rezervlerde 80 milyon ABD doları artış olmuştur.

SERMAYE VE FİNANS HESABI (milyon ABD doları)

	2003					2004	
	Oca-May	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Sermaye ve Finans Hesabı	3301	1986	2978	-51	140	1265	6318
Finans Hesabı	3301	1986	2978	-51	140	1265	6318
Doğrudan Yatırımlar	14	18	286	-64	-59	-16	165
Portföy Yatırımları	225	1401	311	341	-216	194	2031
Diğer Yatırımlar	3114	759	2085	-438	1817	-21	4202
Rezerv Varlıklar	-52	-192	296	110	-1402	1108	-80
Net Hata Noksan	1074	-988	-843	2242	1767	315	2493
<i>Bilgi için:</i>							
<i>Kısa Vade</i>	3658	697	2100	-413	667	69	3120
<i>Uzun Vade</i>	-969	287	476	436	909	343	2451
<i>IMF Kredileri</i>	425	-225	-491	-461	241	-433	-1369

Kaynak: TCMB.

SERMAYE HAREKETLERİ (on iki aylık, milyar ABD doları)

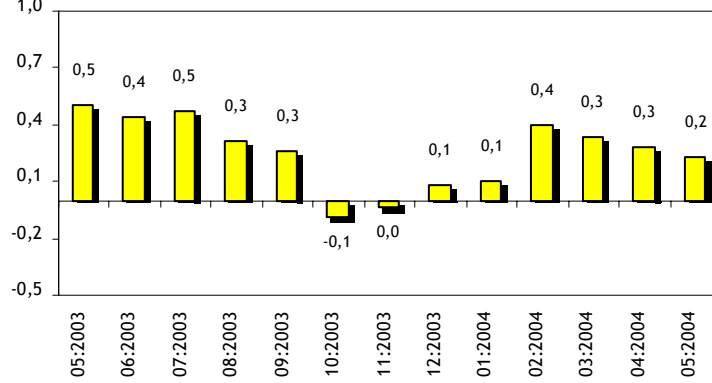
Kaynak: TCMB.

56. Vadelerine göre sermaye akımlarına bakıldığında Mayıs ayında hem uzun vadeli, hem de kısa vadeli sermaye hareketlerinde giriş yönlü bir eğilim gözlemlenmiştir. Böylece yılın ilk beş ayında görülen sermaye girişlerinin 3,1 milyar ABD dolarının kısa vadeli, 2,5 milyar ABD dolarının ise uzun vadeli nitelikte olduğu görülmektedir.

57. Ocak-Mayıs döneminde gerçekleşen net 165 milyon ABD dolarlık doğrudan sermaye yatırımı, büyük ölçüde bir firma tarafından yurtdışından kullanılan kredinin Şubat ayında sermayeye dönüştürülmesinden kaynaklanmıştır. Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırımlar ise bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre artmıştır. Ayrıca, diğer sermaye kalemi altında gösterilen ve doğrudan sermaye yatırımı olarak kabul edilen yabancı şirketlerin yurt dışındaki ortaklarından sağladığı uzun vadeli krediler net 68 milyon ABD doları olmuştur.

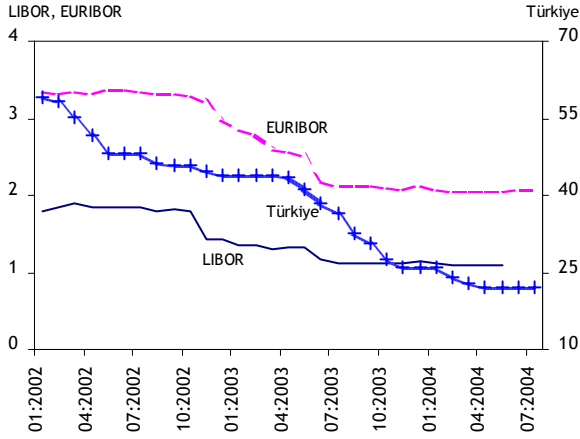
DOĞRUDAN YATIRIMLAR

(on iki aylık, milyar ABD doları)

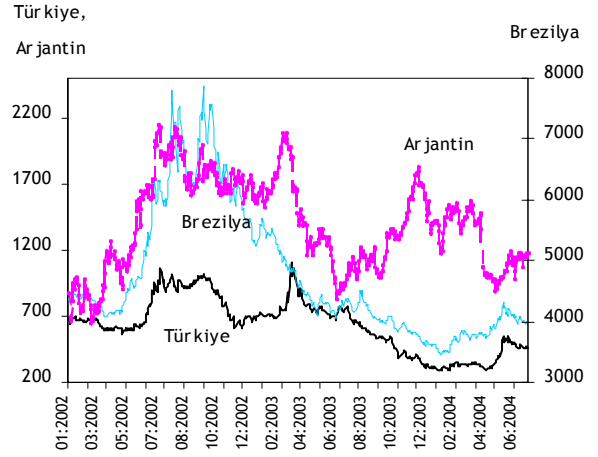
Kaynak: TCMB.

FAİZ ORANLARI (aylık ortalama, yüzde)

LIBOR: 1-ay vadeli ABD doları mevduat için önerilen faiz oranı.
EURIBOR: 1-ay vadeli euro mevduat için önerilen faiz oranı.
Türkiye için: Bankalararası para piyasasında oluşan gecelik faiz oranı.
Kaynak: IMF, www.euribor.org, TCMB.

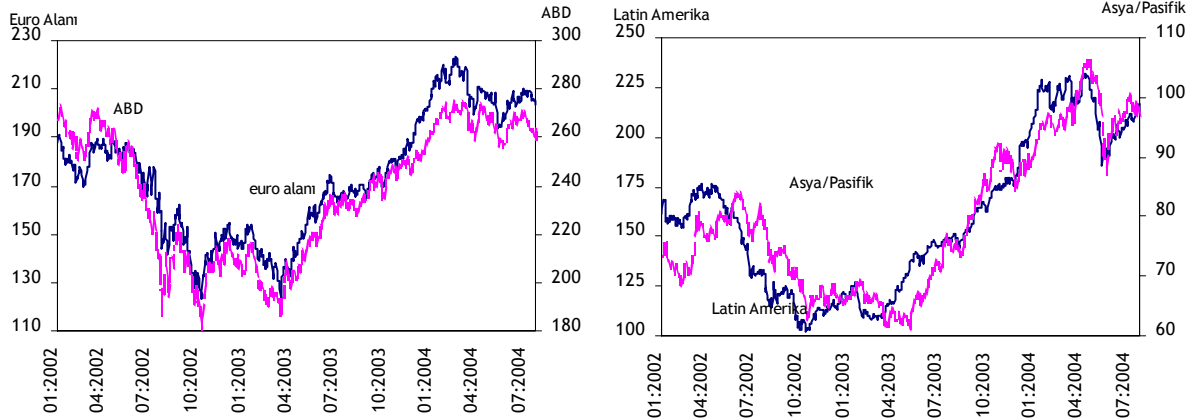
İKİNCİL PİYASA GETİRİ FARKLARI (baz puan)

Getiri Farkı (spread): Ülkelerin devlet tahvilleri getirileri ve ABD Hazine tahvil getirileri arasındaki fark.

Kaynak: Dow Jones.

DOW JONES HİSSE SENEDİ FİYAT ENDEKSLERİ

Kaynak: Dow Jones.

58. Uluslararası piyasalarda faiz oranlarının merkez bankalarının politikalarına paralel şekilde gerilemesi sonucu 2003 yılı genelinde azalma eğiliminde olan LIBOR ve EURIBOR faiz oranları, 2004 yılı ilk yarısında durağan bir seyir izlemiştir. Diğer taraftan, ABD Merkez Bankasının (FED) faiz oranlarının artabileceğine yönelik açıklamaları sonrasında özellikle gelişmekte olan ülkelerde Mayıs ayında yükselen getiri farkları (spread), Haziran ayında yeniden gerileme eğilimine girmiş, hisse senedi fiyatlarında toparlanma görülmüştür.

59. TCMB ise enflasyonun izleyen dönemlerde izleyeceği eğilimin, yıl sonu hedefi ile uyumlu olmasını göz önüne alarak, 17 Mart 2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere kısa vadeli faiz oranlarını 2 puan indirmiştir.

60. 2003 yılı başından itibaren dalgalı seyir izleyen Türkiye tahvillerinin getiri farkları, Irak savaşının sona ermesiyle beraber 2003 yılı Nisan ayından bu yana genel olarak düşme eğilimindedir. Ekonomideki istikrarın sağlanması ile beraber özellikle Eylül ayından sonra getiri farklarında hızlı bir düşme göze çarpmaktadır. Diğer taraftan, uluslararası faiz oranlarında ABD Merkez Bankası'nın ileriye yönelik faiz politikalarına paralel olarak yükselme beklentisi oluşması, getiri farklarının 2004 yılı Nisan ayının ikinci yarısından itibaren yükselmesine neden olmuştur. Haziran ayında ise getiri farkları gerilemeye devam etmiştir.

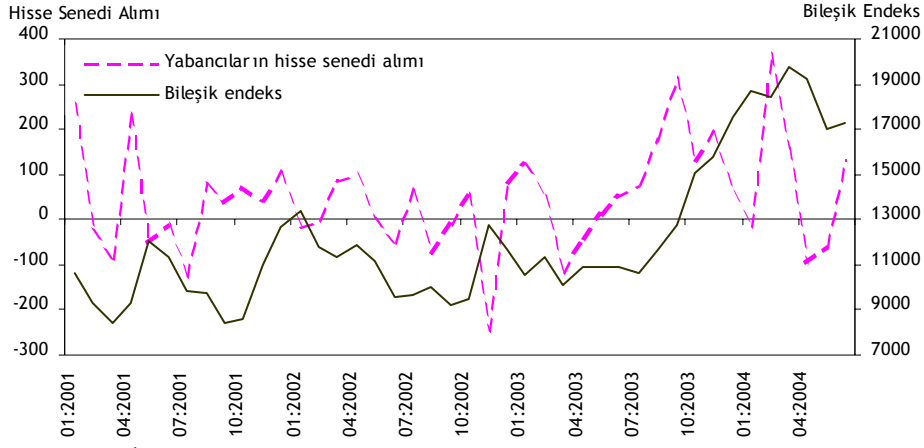
PORTFÖY YATIRIMLARI (aylık, milyon ABD doları)							
	2003						2004
	Oca-May	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Portföy Yatırımları	225	1401	311	341	-216	194	1837
Varlıklar	-135	-105	-267	512	250	55	390
Genel Hükümet	-6	0	0	0	-6	-5	-6
Bankalar	140	224	-59	346	404	156	915
Diğer Sektörler	-269	-329	-208	166	-148	-96	-519
Yükümlülükler	360	1506	578	-171	-466	139	1447
Hisse Senetleri	19	-18	364	157	-96	-60	407
Borç Senetleri	341	1524	214	-328	-370	199	1040
Merkez Bankası	0	0	0	0	0	0	0
Genel Hükümet	503	1524	214	-328	-370	199	1040
Yurt İçi	-260	24	501	896	-370	199	1051
Yurt Dışı	763	1500	-287	-1224	0	0	-11
Bankalar	-162	0	0	0	0	0	0

Kaynak: TCMB.

61. Yılın ilk beş ayında portföy hareketlerinde belirleyici unsur yabancıların menkul kıymetlere olan taleplerindeki artış olmuştur. Özellikle Mart ayında yabancıların devlet iç borçlanma senetleri ve hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler portföyü 1,1 milyar ABD doları artış göstermiştir. Nisan ayında ise yabancılar menkul değerler piyasasında net satış yapmışlar, buna bağlı olarak portföy hareketlerinde net sermaye çıkışı yaşanmıştır. Yabancıların hisse senedine olan talebindeki düşüş Mayıs ayında sürmüştür, DİBS piyasasında ise alım yönlü hareket görülmüştür.

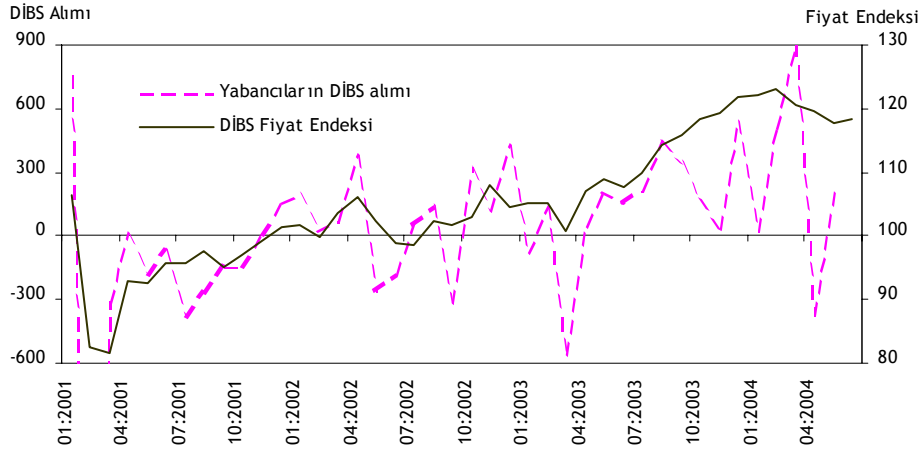
62. Yabancıların Haziran ayında hisse senedi piyasasında net alıcı olmayı sürdürdükleri görülmektedir. İMKB verilerine göre yabancılar bu ayda net 131 milyon ABD doları hisse senedi alımı yapmışlardır. Öte yandan, 2003 yılının ikinci yarısından itibaren yükselme eğiliminde olan DİBS fiyat endeksi Nisan ayından sonra Mayıs ayında da gerilemiş, Haziran ayında ise yeniden yükselmiştir.

İMKB BİLEŞİK ENDEKSİ VE YABANCILARIN NET HİSSE SENEDİ ALIMİ

Kaynak: TCMB, İMKB.

İMKB DİBS FİYAT ENDEKSİ VE YABANCILARIN NET DİBS ALIMİ

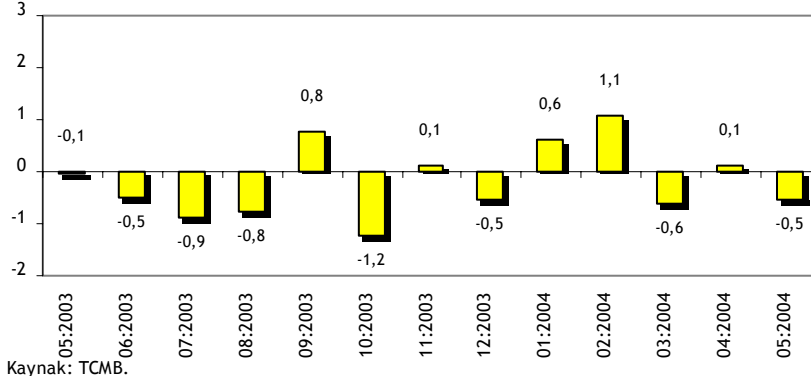
Kaynak: TCMB, İMKB.

63. Hazine Haziran ayında 750 milyon ABD dolarlık tahvil ihracı yapmıştır. İlk çeyrekteki 2,8 milyar ABD dolarlık ihraçla birlikte Hazine'nin yılın ilk yarısında gerçekleştirdiği tahvil ihracı toplam 3,5 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

64. Türkiye'de yerleşik bankalarca yurtdışı muhabirleri nezdinde tutulan cari ve depo hesaplarından oluşan bankaların döviz varlıkları kalemi yılın ilk beş ayında dalgalı bir seyir izlemiştir. Söz konusu dönemde, bankaların döviz varlıkları net 650 milyon ABD doları azalarak bu tutarda sermaye girişine yol açmıştır.

BANKALARIN DÖVİZ VARLIKLARINDAKİ DEĞİŞİM¹

(milyar ABD doları)

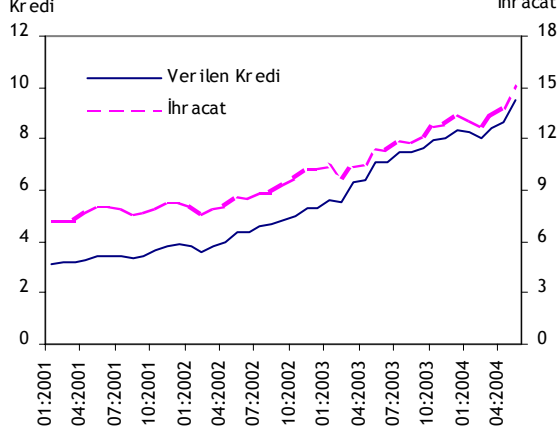

Kaynak: TCMB.

i (+) işaret azalışı göstermektedir.

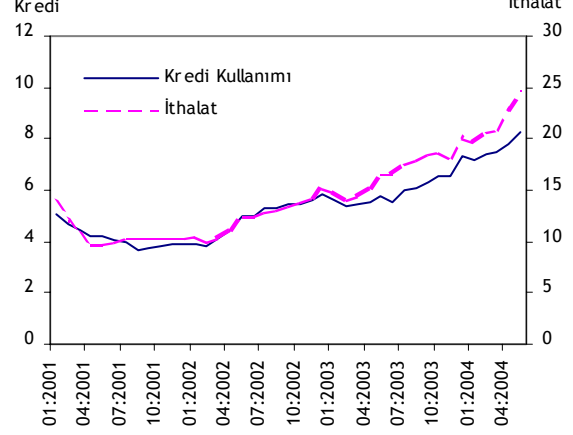
65. Ocak-Mayıs döneminde dış ticaret hacminde görülen yüksek oranlı artışlar ticari kredi kullanımına da yansımıştır. Bu dönemde ihracat yüzde 29,3 oranında, yurt dışına açılan ticari krediler ise yüzde 33,7 oranında artmıştır. Benzer şekilde ithalat yüzde 44,1 oranında büyürken, ticari kredi kullanımı da aynı dönemde yüzde 40,2 oranında artmıştır.

YURT DIŞINA AÇILAN TİCARİ KREDİLER ve İHRACAT (üç aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, DİE.

TİCARİ KREDİ KULLANIMI ve İTHALAT (üç aylık, milyar ABD doları)

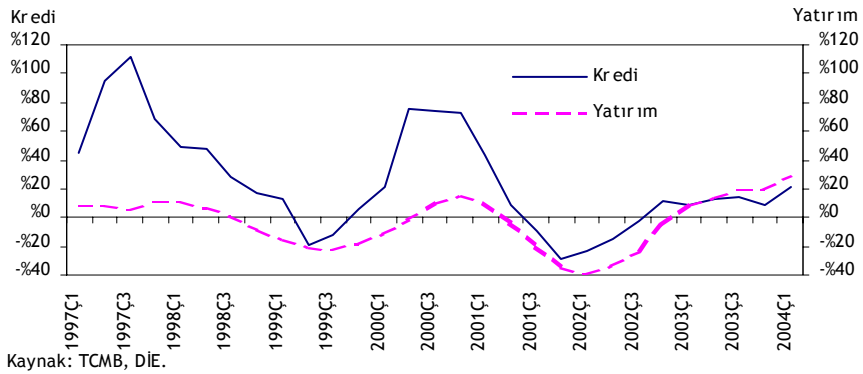

Kaynak: TCMB, DİE.

66. Bankacılık sektörünün 2003 yılındaki kısa vadeli kredi yoluyla finansman eğilimi 2004 yılında devam etmiştir. 2003 yılında net 2 milyar ABD doları kısa vadeli kredi kullanan bankalar, 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde net 1,5 milyar ABD doları kısa vadeli kredi kullanmıştır. Bu tutarın önemli bir kısmı Nisan ayında gerçekleştirilmiştir.

67. Merkez Bankası, Hazine ve bankacılık dışında kalan diğer sektörlerin uzun vadeli kredi kullanımında artış göze çarpmaktadır. 2003 yılından bu yana süre gelen bu artış eğilimi yatırım harcamalarının yüksek seviyesini koruduğunu göstermektedir.

UZUN VADELİ KREDİ KULLANIMI ve YATIRIM HARCAMALARI: ÖZEL SEKTÖR (12 aylık ortalama, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: TCMB, DİE.

68. Merkez Bankası 2001 yılı ve öncesinde kullanılan IMF kredilerinin geri ödemesine 2004 yılında devam etmiş, Ocak-Mayıs döneminde Merkez Bankası'nca 1,7 milyar ABD doları IMF geri ödemesi yapılmıştır.

DİĞER YATIRIMLAR (aylık, milyon ABD doları)

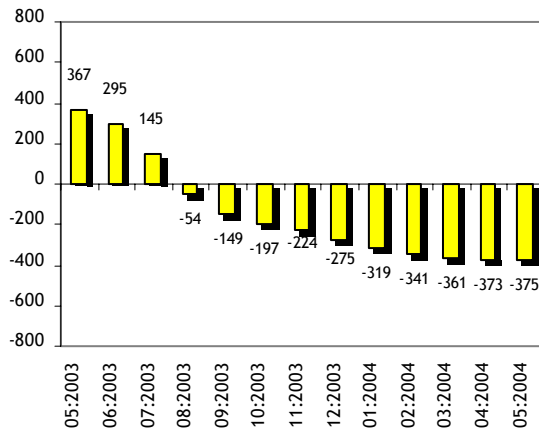
	2003						2004
	Oca-May	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Diğer Yatırımlar	3964	759	2085	-438	1817	-21	4202
Varlıklar	2856	548	1821	-1299	-257	-620	193
Ticari Krediler	-318	-190	590	-629	-362	-2	-593
Krediler	-540	147	181	-17	30	-44	297
Bankaların Döviz Varlıkları	3819	617	1078	-619	111	-537	650
Yükümlülükler	1108	211	264	861	2074	599	4009
Ticari Krediler	352	45	216	690	429	255	1635
Krediler	-227	241	59	180	1619	297	2396
Merkez Bankası	-113	-158	-491	-461	-194	-433	-1737
Genel Hükümet	-74	-166	-108	-286	664	-222	-118
IMF Kredileri	577	-67	0	0	435	0	368
Uzun Vade	-651	-99	-108	-286	229	-222	-486
Bankalar	517	240	287	127	527	401	1582
Uzun Vade	-142	-14	198	-149	37	52	124
Kısa Vade	659	254	89	276	490	349	1458
Diğer Sektörler	-557	325	371	800	622	551	2669
Uzun Vade	-687	326	312	778	571	529	2516
Kısa Vade	130	-1	59	22	51	22	153
Mevduatlar	981	-75	1	-12	16	25	-45
Merkez Bankası	90	1	10	-5	-20	-36	-50
Uzun Vade	19	-23	-8	-20	-28	-34	-113
Kısa Vade	71	24	18	15	8	-2	63
Bankalar	891	-76	-9	-7	36	61	5

Kaynak: TCMB.

69. Yurt dışında çalışan işçilerin Merkez Bankası'nda açtıkları uzun vadeli kredi mektuplu döviz tevdiat hesapları ile süper döviz hesaplarından 2003 yılı Nisan ayından bu yana çıkış gözlenmektedir. Özellikle, 2003 yılı ikinci yarısında yoğunlaşan faiz indirimlerinin bu düşüşlerin en önemli belirleyicisi olduğu düşünülmektedir. 1 Mart 2004 tarihinden itibaren ilgili hesaplara uygulanan faiz oranları tekrar düşürülmüştür. Diğer taraftan, kısa vadeli hesaplarda ise giriş yönlü eğilim son aylara kadar azalarak devam etmiş, Mayıs ayında ise çıkış görülmüştür.

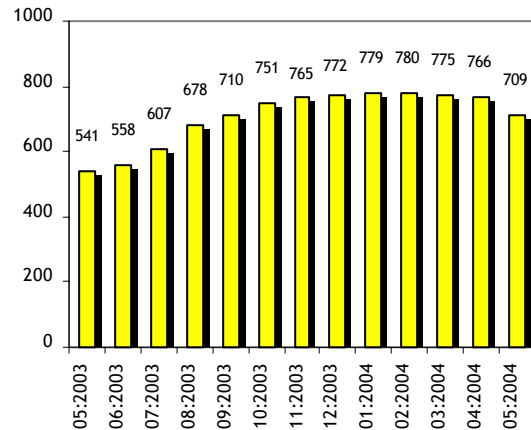
KREDİ MEKTUPLU DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI VE SÜPER DÖVİZ HESAPLARINA GİRİŞ
(on iki aylık, milyon ABD doları)

UZUN VADELİ

Kaynak: TCMB.

KISA VADELİ

Kaynak: TCMB.

70. 2003 yılı genelinde giriş yönlü hareket izleyen yabancı bankaların yurt içi bankalarda bulundukları döviz mevduatları, 2004 yılı ilk çeyreğinde gerilemiş, Nisan-Mayıs döneminde yeniden artış göstermiştir.

71. Merkez Bankası döviz alım ihalelerine Mart ve Nisan aylarında devam etmiş, ancak 27 Nisan tarihi itibarıyla ihalelere ara vermiştir. Diğer taraftan Merkez Bankası, döviz piyasasında gözlenen aşırı oynaklık üzerine 11 Mayıs 2004 tarihinde döviz piyasasına doğrudan satım yönünde müdahale etmiştir. 2003 yılı sonunda 33,6 milyar ABD doları olan Merkez Bankası rezervleri 23 Temmuz itibarıyla 32,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

72. Cari işlemler dengesi ve net hata noksan kalemlerinin toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı 2004 yılı Ocak-Mayıs döneminde 6,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde net hata ve noksan kalemi fazla vermesine rağmen, cari işlemler açığındaki genişleme finansman ihtiyacını artırmıştır. Finansman ihtiyacı ağırlıklı olarak portföy hareketleri, banka-dışı özel sektörün kullandığı uzun vadeli krediler ve ticari krediler ile bankaların kullandıkları kısa vadeli krediler yoluyla finanse edilmiştir.

73. Toplam dış borç stoku 2003 yılına göre 525 milyon ABD doları azalarak 2004 yılı ilk çeyreği sonu itibarıyla 146,5 milyar ABD doları olarak açıklanmıştır. Söz konusu azalış temelde toplam dış borç stokunun yüzde 83,7'sini oluşturan orta-uzun vadeli borçlardaki azalıştan kaynaklanmış, kısa vadeli dış borçlarda ise artış yaşanmıştır. Bu dönemde parite değişimlerinden kaynaklanan kur etkisi dış borç stokunda 1,2 milyar ABD doları azalış yönünde olmuştur. Dolayısıyla kur etkisinden arındırıldığında dış borç stokunun 715 milyon ABD doları artmış olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, Merkez Bankası tarafından aylık olarak yayımlanan kısa vadeli borç stoku, ilk çeyrekte 23,9 milyar ABD dolarından Nisan ayı itibarıyla 25,2 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Kısa vadeli borç stokundaki artışın temel belirleyicisi bankaların kullandıkları kısa vadeli kredilerin yanı sıra banka-dışı özel sektörün ithalatın finansmanı için yurt dışından sağladığı kısa vadeli ticari kredilerdeki artış olmuştur.

DIŞ FİNANSMAN İHTİYACI VE FİNANSMAN KAYNAKLARI (milyon ABD doları)							
	2003						2004
	Oca-May	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
1. Cari İşlemler Dengesi	-4375	-998	-2135	-2191	-1907	-1580	-8811
2. Net Hata Noksan	1074	-988	-843	2242	1767	315	2493
I. Toplam Finansman İhtiyacı (=1+2)	-3301	-1986	-2978	51	-140	-1265	-6318
II. Toplam Finansman (=1+2+3)	3301	1986	2978	-51	140	1265	6318
1. Sermaye Hareketleri (net)	-836	1786	2095	919	1190	1127	7117
Portföy Yatırımları (net)	225	1401	311	341	-216	194	2031
Genel Hükümetin Tahvil İhracı	763	1500	-287	-1224	0	0	-11
Yabancıların Türkiye'de Menkul Kıymet Alımı	-241	6	865	1053	-466	139	1597
Yerleşiklerin Yurt Dışında Menkul Kıymet Alımı	-135	-105	-267	512	250	55	445
Kredi Kullanımı (IMF kredileri hariç, net)	-806	511	766	1331	1807	985	5400
Genel Hükümet	-809	-99	-108	-286	229	-222	-486
Bankalar	-259	240	287	127	527	401	1582
Uzun Vade	-154	-14	198	-149	37	52	124
Kısa Vade	-105	254	89	276	490	349	1458
Diğer Sektörler	262	370	587	1490	1051	806	4304
Uzun Vade	-418	326	312	778	571	529	2516
Kısa Vade	185	-1	59	22	51	22	153
Ticari Krediler	495	45	216	690	429	255	1635
Mevduat	839	-75	1	-12	16	25	-45
Merkez Bankası	113	1	10	-5	-20	-36	-50
Bankalar	726	-76	-9	-7	36	61	5
Diğer	-1094	-51	1017	-741	-417	-77	-269
2. IMF Kredileri	425	-225	-491	-461	241	-433	-1369
Merkez Bankası	-152	-158	-491	-461	-194	-433	-1737
Genel Hükümet	577	-67	0	0	435	0	368
3. Rezerv Değişimi (- artış)	3712	425	1374	-509	-1291	571	570
Bankaların Döviz Varlıkları	3764	617	1078	-619	111	-537	650
Resmi Rezervler	-52	-192	296	110	-1402	1108	-80

Kaynak: TCMB.

VI. EK TABLOLAR

CARİ İŞLEMLER (milyon ABD doları)

	Cari İşlemler										
	Net	Dış Ticaret				Hizmetler		Yatırım Geliri		Transferler	
		Net	İhracat (FOB)	Bavul Ticareti	İthalat (CIF)	Net	Turizm Geliri	Net	Faiz Gideri	Net	İşçi Getirleri
	<i>(yıllık)</i>										
2000	-9819	-22410	27775	2946	-54503	11368	7636	-4002	-4825	5225	4560
2001	3390	-4543	31334	3039	-41399	9130	8090	-5000	-5497	3803	2786
2002	-1522	-8337	36059	4065	-51554	7879	8479	-4554	-4417	3490	1936
2003*	-6850	-14034	47253	3953	-69340	10505	13203	-5427	-4586	2106	729
	<i>(üç aylık)</i>										
2002 I	-637	-956	7910	919	-10409	702	895	-1227	-1059	844	477
II	-809	-2260	8514	933	-12454	1698	2087	-1016	-1082	769	505
III	1030	-2329	9298	1090	-13529	3573	3813	-1078	-1116	864	539
IV	-1106	-2792	10337	1123	-15162	1906	1684	-1233	-1160	1013	415
2003 I	-2761	-2399	10366	757	-14368	683	1201	-1531	-1171	486	138
II	-2329	-3229	11318	954	-16470	1662	2259	-1248	-1106	486	151
III	1391	-4088	12180	1082	-18448	6241	7032	-1345	-1134	583	235
IV	-3151	-4318	13389	1160	-20054	1919	2711	-1303	-1175	551	205
2004 I	-5324	-5409	13340	877	-20872	936	1713	-1464	-941	613	193
	<i>(aylık)</i>										
2003 Haz	-715	-1284	3796	308	-5727	737	1044	-336	-308	168	55
Tem	-234	-1388	4236	274	-6267	1438	1811	-493	-262	209	72
Ağu	920	-1385	3829	402	-5975	2623	2880	-505	-524	187	79
Eyl	705	-1315	4115	406	-6206	2180	2341	-347	-348	187	84
Eki	88	-910	4824	451	-6575	1185	1454	-360	-315	173	77
Kas	-431	-608	3970	355	-5245	612	767	-582	-500	147	61
Ara	-2808	-2800	4595	354	-8234	122	490	-361	-360	231	67
2004 Oca	-998	-1133	4523	256	-6288	387	602	-451	-219	199	81
Şub	-2135	-1834	3653	280	-6133	158	503	-631	-412	172	54
Mart	-2191	-2442	5164	341	-8451	391	608	-382	-310	242	58
Nis	-1907	-2256	5020	358	-8116	547	773	-417	-262	219	63
May	-1580	-2365	4763	369	-7970	994	1165	-521	-447	312	64
	<i>(on iki aylık)</i>										
2003 Haz	-5166	-10749	41319	3924	-59529	7824	8957	-5090	-4553	2849	1243
Tem	-5473	-11193	42451	3922	-61196	8263	9642	-5299	-4546	2756	1111
Agu	-4993	-11798	43304	3926	-62752	9539	11072	-5359	-4567	2625	1014
Eyl	-4805	-12508	44201	3916	-64448	10492	12176	-5357	-4571	2568	939
Eki	-5151	-12791	45524	3955	-66193	10677	12652	-5477	-4606	2440	898
Kas	-5356	-12711	45900	3928	-66476	10743	12984	-5490	-4561	2102	807
Ara	-6850	-14034	47253	3953	-69340	10505	13203	-5427	-4586	2106	729
2004 Oca	-7626	-14699	48242	4046	-71202	10616	13428	-5631	-4596	2088	758
Şub	-8497	-15815	48971	4028	-73149	10614	13513	-5441	-4537	2145	769
Mart	-9413	-17044	50227	4073	-75844	10758	13715	-5360	-4356	2233	784
Nis	-10424	-18341	51585	4144	-78749	11019	14046	-5390	-4306	2288	802
May	-11286	-19720	52488	4154	-81187	11374	14438	-5386	-4267	2446	815

Kaynak: TCMB.

* Tanım değişikliği nedeniyle 2003 yılı turizm gelirleri yukarı yönlü, işçi gelirleri ise aşağı yönlü revize edilmiştir. Söz konusu değişiklik önceki yıllara yansıtılmadığından, turizm ve işçi gelirleri önceki yıllarla karşılaştırılmamalıdır.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Finans Hesabı																
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Portföy Yatırımları				Diğer Yatırımlar										
	Net	Net	Vartıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Varlıkları	Net	Ticari Krediler	Yükümlülükler				Mevduat			
				Hisse Senetleri	Borç Senetleri					Merkez Bankası	Genel Hükümet	Bankalar	Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar		
	(yıllık)																
2000	12581	12581	112	1022	-593	489	1126	11801	-1690	13740	805	3348	117	4378	5025	622	-642
2001	-1719	-1719	2769	-4515	-788	-79	-3648	-2667	927	-2066	-1930	10229	-1977	-8076	438	736	-1568
2002	1373	1373	863	-593	-2096	-16	1519	7256	594	8033	2483	-6138	11834	-1028	437	1336	-988
2003	1875	1875	76	2569	-1386	1009	2946	3277	724	4263	2181	-1479	-765	1975	875	497	871
	(üç aylık)																
2002 I	2157	2157	95	-59	-1232	66	1107	3821	1778	2391	274	-6138	8752	-443	43	402	-502
II	236	236	312	-736	-265	50	-521	1349	-112	1903	743	0	769	252	239	195	-332
III	-1633	-1633	236	-468	-245	-22	-201	1413	-486	2406	738	0	2617	-1184	-76	614	-362
IV	613	613	220	670	-354	-110	1134	673	-586	1333	728	0	-304	347	231	125	208
2003 I	4038	4038	-17	-75	71	52	-198	3469	4053	174	313	-113	-555	700	-809	89	550
II	-1326	-1326	1	934	-521	15	1440	-1067	-801	82	313	-156	-4	-1058	668	25	264
III	-1671	-1671	55	1607	-604	562	1649	1967	-862	3016	570	-466	6	1251	746	322	517
IV	834	834	37	103	-332	380	55	-1092	-1666	991	985	-744	-212	1082	270	61	-460
2004 I	4913	4913	240	2053	140	503	1410	2406	1076	1336	951	-1110	-560	654	1496	6	-92

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Finans Hesabı																
	Net	Finans Hesabı															
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Portföy Yatırımları					Diğer Yatırımlar									
			Net	Vartıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Vartıkları	Net	Ticari Krediler	Yükümlülükler				Mevduat		
Hisse Senetleri	Borç Senetleri	Merkez Bankası			Genel Hükümet	Bankalar					Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar				
	(aylık)																
2003 Haz	-589	-589	-30	634	-315	48	901	-712	-512	-216	131	-117	-327	-99	92	1	88
Tem	-58	-58	22	-242	67	77	-386	645	-870	1592	310	0	-150	630	232	108	438
Ağu	-583	-583	63	632	21	174	437	152	-752	903	52	-348	445	364	174	148	43
Eyl	-1030	-1030	-30	1217	-692	311	1598	1170	760	521	208	-118	-289	257	340	66	36
Eki	-362	-362	-77	253	173	131	-51	-1899	-1238	-274	486	-191	-237	33	198	43	-614
Kas	257	257	53	-552	-316	192	-428	-1086	104	-1365	-123	-430	-211	-348	-285	12	19
Ara	939	939	61	402	-189	57	534	1893	-532	2630	622	-123	236	1397	357	6	135
2004 Oca	1986	1986	18	1401	-105	-18	1524	759	617	211	45	-158	-166	240	325	1	-76
Şub	2978	2978	286	311	-267	364	214	2085	1078	264	216	-491	-108	287	371	10	-9
Mart	-51	-51	-64	341	512	157	-328	-438	-619	861	690	-461	-286	127	800	-5	-7
Nis	140	140	-59	-216	250	-96	-370	1817	111	2074	429	-194	664	527	622	-20	36
May	1265	1265	-16	194	55	-60	199	-21	-537	599	255	-433	-222	401	551	-36	61
	(on iki aylık)																
2003 Haz	1692	1692	440	1061	-1049	-65	2175	4488	2180	3995	2092	-269	1754	-1195	14	853	660
Tem	1825	1825	467	796	-968	-52	1816	4315	2005	3950	2016	-269	540	-381	30	752	1173
Ağu	1878	1878	318	1578	-734	198	2114	3343	675	4054	1999	-617	-690	763	392	624	1487
Eyl	1654	1654	259	3136	-1408	519	4025	5042	1804	4605	1924	-735	-857	1240	836	561	1539
Eki	1065	1065	-92	2798	-1455	594	3659	3234	1021	3753	2287	-926	-1025	1024	1058	554	682
Kas	1156	1156	-36	2306	-1345	1033	2618	1624	956	2099	1865	-1356	-1144	973	516	541	603
Ara	1875	1875	76	2569	-1386	1009	2946	3277	724	4263	2181	-1479	-765	1975	875	497	871
2004 Oca	2726	2726	100	2862	-1273	872	3263	1994	-237	4046	2272	-1637	-763	2023	985	460	598
Şub	3495	3495	398	3554	-1653	1184	4023	3083	381	4019	2518	-2128	-691	2086	1279	439	420
Mart	2750	2750	333	4697	-1317	1460	4554	2214	-2253	5425	2819	-2476	-770	1929	3180	414	229
Nis	2777	2777	284	4773	-938	1406	4305	3536	-1908	6565	3209	-2670	-587	2639	3550	393	-76
May	4892	4892	227	4375	-806	1337	3844	4365	-2390	7800	3321	-3064	-651	3816	3777	334	150

Kaynak: TCMB.